

JMG

Kandidatuppsats i journalistik

2018-05-24

Institutionen för journalistik,
medier och kommunikation

www.jmg.gu.se

Ska du säga?

En kvalitativ undersökning om den unga publikens syn på
journalister som uttrycker åsikter.

Författare: Moa Alfredsson och Bodil Hjelm

Handledare: Bengt Johansson

Kursansvarig: Marina Ghersetti

GÖTEBORGS UNIVERSITET
JOURNALISTIK, MEDIER OCH KOMMUNIKATION

Abstract

The aim of this paper is to examine what ideals in journalism a young audience prefer: a more opinionated journalism or a more objective journalism? The main purpose is not to get a final result of what the majority of the audience would choose but more importantly why they would prefer one genre over the other. We want to get an idea of what arguments they have regarding if the future of journalism should be more or less opinionated.

The method used in this paper is a qualitative study using a survey and a focus group conversation. The respondents consist of eighteen third grade high school students studying media. Their opinions have been analysed using theories such as the method of identification.

In this paper we have used the Uses and Gradifications theory to understand how and why people choose actively certain media to satisfy their needs. We have also used the Social Identity theory which discusses that our behaviors and our attitudes tends to get affected by other people when we are in a group. The theory states that the groups attitudes and norms affects the individual even in other contexts outside the group.

The results show that the respondents had different arguments but that the majority of these, although most based on different reasons, were negative towards opinionated journalism. The majority of the respondents articulated that they do not trust opinionated journalism as much as objective journalism. Furthermore the respondents would prefer a future media with less opinionated journalism.

Keywords: Opinionated journalism, Joakim Lamotte, Objectivity, Journalistic ideals,

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.2 Syfte	4
1.3 Frågeställningar	5
2. Bakgrund	6
2.1 Journalistikens historia	6
2.2 Objektivitetsidealet i klassisk journalistik	8
2.3 Olika utmanare till den klassiska journalistiken	9
2.3.1 Medborgarjournalistik/ Deltagarjournalistik	9
2.3.2 Litterär Journalistik/ New journalism	10
2.3.3 Granskningsidealet/ Granskande journalistik	10
2.3.4 Åsiktsdriven journalistik	11
2.4 Digitaliseringen	12
2.5 Medias trovärdighet och förtroendet för media	13
3. Teorier	16
3.1 Användarteorin	16
3.2 Den sociala identifikationsmodellen	17
3.2.1 Hur väljer publiken vilken media de tar del av?	18
3.2.2 Vilka artiklar valdes?	18
3.3 Den selektiva processen	19
3.3.1 Hur tar vi till oss bilder?	19
3.3.2 Hur mycket kommer man ihåg av det man läst?	19
4. Metod och material	21
4.1 Vetenskapligt perspektiv	21
4.2 Kvalitativ webbenkät	21
4.3 Kvalitativ fokusgrupp	22
4.4 Valet av Joakim Lamotte och filmklippet	22
4.5 Genomförandet av fokusgruppsamtalet	23
4.6 Styrkor och svagheter i vår metod	24
4.6.1 Styrkor med vår metod	24
4.6.2 Svagheter med vår metod	24
4.7 Urval	25
4.7.1 Urvalsprocessen	25
4.7.2 Respondenterna	26
4.8 Analysprocessen	26
4.9 Trovärdighet och generaliserbarhet	26
5. Resultat	28

5.1 Vad tycker du om att en journalist lägger in sin egna åsikt när hen presenterar en nyhet?	28
5.2 Litar du mer på nyheten om den presenteras så som vi såg i filmen eller litar du mer på den om den presenteras på det klassiska sättet?	29
5.3 Känns Joakim Lamotte mer trovärdig än andra som uttrycker åsikter i sociala medier för att han kallar sig journalist?	30
5.4 Finns det några risker med detta sätt att presentera nyheter på?	31
5.5 Finns det några fördelar med detta sätt att presentera nyheter på?	31
5.6 Är detta ett roligare sätt att presentera nyheter på?	32
5.7 Vill du att framtidens journalistik ska vara mer eller mindre åsiktsbaserad?	32
5.8 Spelar sakfrågan någon roll för vad man tycker om åsiktsjournalistik?	33
5.9 Spelar det någon roll vilken personen är som framför åsikten?	34
5.10 Får man smyga in sina åsikter?	34
5.11 Har du något annat att tillägga?	35
6. Analys	36
6.1 Trovärdighet	36
6.1.2 Trovärdigheten utifrån person	36
6.2 Risker	37
6.3 Homogena svar	37
6.4 Spelar sakfrågan någon roll?	38
6.5 Media som underhållning	38
6.6 Framtiden	39
7. Diskussion	41
8. Vidare forskning	42
9. Referenser	43

1. Inledning

”Det är som att sätta en pyroman som ansvarig för Sveriges alla brandstationer” Det här är ett citat som man som publik kan mötas av från journalister 2018. Citatet kommer från Joakim Lamotte, en journalist som tydligt visar sina egna åsikter, tolkningar och värderingar i nyhetsrapporteringar. Detta är en ny trend som blir allt vanligare inom journalistiken. Men frågan är om denna trend går i linje med vad publiken faktiskt vill ha?

Sedan början av 60-talet har den svenska journalistiken dominerats av ett objektivitetsideal. En norm som säger att en nyhet ska, till den grad det går, inte färgas av journalistens egna åsikter eller erfarenheter. En journalist ska opartiskt och sakligt rapportera nyheter. Men den objektivitets drivna klassiska journalistiken är inte utan kritik och utmanare.

Framtidens mediepublik är de som är unga idag och de som ska ta del av nyhetsflödet under lång tid framöver. I den här uppsatsen undersöks vad den unga publiken anser om journalister som tydligt uttrycker egna åsikter och därav blir en utmanare till dagens objektivitetsideal.

I vår kvalitativa undersökning har vi pratat med elever som går sista året på gymnasiet för att ta del av de argument de har för och emot journalistik där journalisten tydligt uttrycker sina egna åsikter. Vad ser de för fördelar och risker? Litar de mer eller mindre på journalister som uttrycker åsikter? Tycker de att åsiktsdriven journalistik är ett roligare sätt att ta till sig nyheter på? Dessa frågor har vi sökt svaren på genom samtal med en fokusgrupp och även låtit samma grupp enskilt svara på en enkät. Vi anser det viktigt att forskningen följer med de influenser som uppkommer i samhället och detta fenomen med mer åsiktsbaserad journalistik är ett fenomen som ökat och vi ser det både intressant och relevant att se hur den unga publiken ställer sig till det.

1.2 Syfte

Syftet med den här undersökningen är att få reda på hur den unga publiken ser på journalister som tydligt uttrycker sina åsikter i nyhetshändelser. Detta för att vidare kunna undersöka om de litar mer eller mindre på en journalist som tydligt tar ställning i en fråga eller om de hellre föredrar den klassiska journalistiken. Detta gör vi med hjälp av gymnasieelever som går tredje året på medie och kommunikationsprogrammet i Göteborg.

Det som avses med klassisk journalistik i denna undersökning är följande definition. Journalisten avstår från att lägga in egna åsikter eller värderingar i nyheten. Hen försöker ge en så opartisk bild av nyheten som möjligt. Klassisk journalistik gör sitt yttersta för att följa objektivitetsidealet. Vårt val att kalla denna typ av journalistik för klassisk hänvisar vi till att det är den mest förekommande journalistiken och den form man oftast möter om man tar del av nyheter från exempelvis public service.

Antalet journalister som uttrycker sina åsikter och tolkningar av händelser ökar. Detta kan ta sig uttryck i olika former såsom exempelvis i krönikor, när journalister deltar i debatter som experter inom olika områden. Det finns också journalister som uttrycker åsikter när de presenterar nyhetsmaterial (Strömbäck, 2013). I och med detta anser vi att det finns en relevans att få reda på vad den unga publiken anser om detta eftersom de under lång tid framöver kommer vara målgruppen för framtidens journalistik.

Tyngden ligger inte i att få reda på om de föredrar journalister som uttrycker sina åsikter eller om de hellre föredrar den klassiska journalistiken. Det som vi främst är intresserad av att få reda på är varför de väljer som de gör. Vi vill få en djupare förståelse för vilka parametrar som spelar roll för varför dessa respondenter tycker och tänker som de gör. För att sammanfatta vill vi ta del av elevernas argument för varför de tycker som de gör.

Vi har valt att utföra vår undersökning genom att söka svar på följande frågeställningar.

1.3 Frågeställningar

1. Vilken journalistik föredrar respondenterna, den klassiska journalistiken eller den journalistik där en journalist tydligt uttrycker sina åsikter? Varför?
2. Vilken journalistik litar de mest på, den där journalisten tydligt uttrycker sina åsikter eller den klassiska och varför?
3. Spelar det någon roll vilket ämne nyheten handlar om?
4. Spelar det någon roll vilken person det är som framför nyheten?
5. Vad ser de för fördelar och risker med en journalist som tydligt visar sina åsikter i en nyhetshändelse?
6. Hur vill de att framtidens journalistik ska se ut, mer journalister som uttrycker sina åsikter eller mindre?

2. Bakgrund

2.1 Journalistikens historia

Under 1800-talet kom dagspressen att påbörja en utveckling mot en partipolitisk karaktär. Innan partipressen etablerades hade det varit de enskilda individernas politiska agendor som lyst igenom i tidningarna men nu kom mer ideologiska linjer att prägla tidskrifterna. Främst var det de liberala tidningarna som drev utvecklingen då de satte krav på demokratisering av samhället och jobbade för allmän rösträtt (Weibull, 2015).

Under det tidiga 1900-talet hade partipressens struktur etablerats. I de flesta städer fanns en tidning för varje politiskt parti och utmärkande var att partiets åsikter inte bara syntes på ledarsidor utan även i nyhetsbevakningen. Detta gjorde att varje tidning också lästes av personer som sympatiserar med det parti som tidningen förespråkade. Detta ledde till en press som fungerade mindre som en tredje statsmakt och mer som en förlängning av de andra statsmakterna på grund av sin anknytning till politiska partier. Denna typ av journalistik gjorde också att partier blev mycket engagerade i tidningarna och pressen fick stor spridning i olika sociala grupper. Detta i sin tur gjorde att tidningsläsningen blev mycket omfattande (Weibull, 2015).

På 1960 och 1970-talet kom massmedia att hamna mer i centrum av samhällsdebatten vilket skulle komma att ändra det journalistiska idealet. Tidningsmarknaden hamnade i en klyfta där det allra största tidningarna blev mycket starka medan de mindre tidningarna tappade läsare. Under denna tid kom tidningarnas partipolitiska profiler att ifrågasättas både i form av debattböcker så som Lars Furhoffs *Pressen förräderi* (1963) och inifrån redaktionerna. När de större tidningarna fick mer makt och nästan själva helt kunde dominera marknaden växte behovet av att ha en press som till större grad var oberoende från politiken. Denna kritik men också det faktum att man införde de första högskoleutbildningarna för journalister gjorde att förhållningssättet till nyheter blev mer politiskt oberoende (Weibull, 2015).

Detta nya sätt att se på journalistiken gjorde inte att det gamla för tiden mer traditionella sättet att rapportera nyheter försvann. Den mer oberoende och opartiska journalistiken kom istället att integreras med det äldre synsättet. Tidningarna minskade sin politiska profilering och kom istället att lyfta fram sin position som en granskande statsmakt. Att den oberoende journalistiken växte fram hade också en ekonomisk fördel för de stora tidningarna som nu inte var begränsade med läsare från en enda politisk grupp. Istället kunde de stora tidningarna nå ut till fler samhällsgrupper som tidigare inte delat tidningens politiska agenda (Asp & Bjerling, 2014).

Ny teknik påverkade även den journalistiska formen i dagspressen. Digitaliseringen gjorde tidningsprocessen enklare då man kunde underlätta exempelvis sidredigeringen som nu kom att ha färdiga mallar. 1995 kom den annonsfinansierade gratistidningen *Metro* till Stockholm. Tidningen byggde på kortare journalistiska texter från TT. Allt åsiktsmaterial placerade tidningen på profilerade kolumnister istället för på ledarsidor.

Morgonpressen kom att överta populärpressens form med exempelvis ett ökat antal bilder men den behöll sin plats för den granskande journalistiken som ofta fungerade som journalistiska analyser och kommentarer till de traditionella nyheterna (Weibull, 2015).

Objektivitet anses idag vara en av de viktigaste byggstenarna för journalistiken men forskning visar att det inte alltid varit så och att det funnits olika värderingar genom tiderna när det kommer till objektivitet och subjektivitet. Tidningar på 1700-talet och på 1800-talet var uteslutande dominerade av åsikter och värderingar. Då var det inte tal om att göra någon skillnad mellan vad som var fakta och vad som var åsikter. Även under denna tid var ofta tidningarna knutna till en politisk värdering, något som kom att förtydligas ännu mer när partipressen växte fram. Objektivitet växte i Amerika fram under slutet av 1800-talet då tidningar släppte sin koppling till politiken. På 1920-talet hade objektivitet blivit en självklarhet i den amerikanska pressen. En anledning till detta var första världskriget. Under kriget hade pressen används som ett propagandaverktyg och objektivitet blev en reaktion på detta.

I Europa skulle det dröja ytterligare lång tid innan journalistiken kom att sträva efter objektivitet och opartiskhet. Det var efter USA:s inblandning i andra världskriget som det amerikanska journalistiska normerna spreds via bland annat FN-organet Unesco. Detta i kombination med att public service som fenomen hade blivit stort i många europeiska länder gjorde att journalistiken tog en vändning åt det objektiva hållet.

Idag präglas journalistiken av ett antal yrkesideal. Det finns olika föreställningar inom forskningen om vad dessa ideal egentligen betyder. Enligt Mark Deuzes artikel *What Is Journalism? Professional Identity and Ideology of Journalists Reconsidered* (2005) kan de journalistiska idealen summeras i fem olika kategorier.

1. Journalister jobbar i första hand för public service och sätter publiken i första rummet.
2. Journalister är neutrala och objektiva och det är detta som i sin tur gör journalister trovärdiga. Även om det är svårt att uppnå en hundra procentig objektivitet är detta alltid vad journalisten strävar efter att göra.
3. Journalister måste ha redaktionell självständighet och frihet. För att en journalist ska kunna göra sitt jobb krävs det att man lever i ett samhälle som inte exempelvis bedriver censur på sina medier.
4. Journalistens jobb är att rapportera nyheter och för att detta ska fungera krävs det att en journalist kan agera och jobba snabbt.
5. Journalisten vet vad som är och inte är etiskt korrekt eller har i alla fall en känsla för detta. Ett exempel för detta är det pressetiska reglerna som finns i Sverige.

Det är Deuzes uppfattning att man måste veta vilka ideal journalister följer för att kunna förstå yrkesrollen. En journalistisk ideologi kan alltså förklaras av olika övertygelser som skapar mening för journalistiken och som är karaktäristiskt för gruppen journalister. Detta är idealen som kännetecknar ett visst yrke och som kan sammansvetsa en grupp till att känna tillhörighet. Speciellt för yrkesgruppen journalister är att de ofta identifierar sig med sitt yrke istället för att till exempel identifiera sig med det företag de jobbar för vilket är fallet i flera andra yrkesgrupper. Det är det journalistiska idealen som gör att en journalist kan känna en legitimitet i sitt yrke (Deuze, 2005).

2.2 Objektivitetsidealet i klassisk journalistik

Vi har valt att kalla den journalistik som varit gällande längst under modern tid för den klassiska journalistiken. Klassisk journalistik är objektivitetsdriven journalistik. Dessa två begrepp är synonyma till varandra.

Få begrepp är så omtvistade som idealet om objektiv nyhetsrapportering. Att skilja egna åsikter, känslor och värderingar från fakta ses som en viktig hörnsten i journalistiken. Men objektivitet som begrepp och ledord har även kritiserats. Kritiker menar att alla händelser kan ses från olika sidor och att idealet om att vara objektiv i sin nyhetsrapportering minskar förståelsen för omvärlden (Giltin, 1980).

Objektivitetsbegreppet bygger på bilden att journalistik ska byggas på fakta. Den journalistiska grunden bygger på att journalistik inte är påhittad. Att en händelse, ett uttalande som beskrivs i exempelvis en artikel har hänt eller sagts ses som självklarheter. Det är detta som skiljer journalistiken från underhållning eller propaganda (Johansson, 2015).

Ett sätt att mäta objektivitet i nyheter är genom den så kallade objektivitetsmodellen skapad av statsvetaren Jörgen Westerståhl (Westerståhl, 1972). I denna modell delas objektivitet upp i två olika kategorier: saklighet och opartiskhet. Kravet för saklighet betyder att en nyhet måste vara sann och relevant. Sanningskravet är centralt och om det inte uppfylls blir alla andra krav irrelevanta. Att göra bedömningen om en nyhet är relevant är problematiskt eftersom det inte finns något tydligt mått för att mäta detta. Om en nyhet är relevant ligger oftast för bedömning hos den person som tar till sig nyheten. Oftast gör man denna bedömning utifrån vad en majoritet tycker (Westerståhl, 1972).

Kravet för opartiskhet delas upp i delkraven balans och neutral presentation. Med balans menas exempelvis att vid en flerpartskonflikt låta alla olika röster få lov att komma till tals. Med neutral presentation menar man att exempelvis det ordval som används inte får ena eller andra parten att se bättre eller sämre ut än den andra parten (Westerståhl, 1972).

Objektivitetsidealet har mött mycket kritik där den främsta kritiken är att objektivitet är en myt. Detta då man menar att alla människor och berättelser har ett perspektiv och att objektiv journalistik oftast bekräftar de samhällsstrukturer som redan finns, ett så kallat status quo (Giltin, 1980). Dessa kritiker menar att det speglingsideal som objektivitet innebär inte finns och att alla verkligheter bygger på någon form av ideologi. Även om man som journalist inte är medveten om detta eller medvetet försöker porträttera dessa ideal i exempelvis nyheter. En annan typ av kritik mot objektivitetsidealet är att det helt enkelt är en sämre väg att välja och att subjektivitet är bättre för journalistiken. Journalister som följer ett mer litterärt ideal menar att objektivitet inte bör användas då det inte säger något om hur verkligheten eller samhället faktiskt fungerar. Istället bör en journalists egna erfarenheter styra sättet man berättar en nyhet. Man menar att journalister som lägger in exempelvis humor, egna erfarenheter och åsikter kan vara mer informativt än en rapportering som endast rapporterar fakta. Annan kritik mot objektivitetsidealet är att det hämmar journalistikens granskande roll. Dessa kritiker menar att för att kunna granska krävs det att man som journalist tar ställning för eller emot något. Objektivitetens krav på balans och att låta alla parter komma till tals lika stor del,

kan göra att man döljer orättvisor och att det till och med skulle kunna fungera som propaganda för en viss part (Johansson, 2015).

För att försöka ta reda på om media representerar eller inte representerar samhällsförhållanden brukar forskningen härleda till på vilket sätt något är vinklat. Forskningen brukar skilja på främst två olika typer av vinkling där den ena är antingen dold eller öppen och den andra är medveten eller omedveten. Beroende på hur dessa kombineras kan man komma fram till olika typer av vinkling. Kombinerar man exempelvis ihop medveten och dold får man propaganda vilket betyder att den så kallade nyheten är skapad för att medvetet exempelvis stödja ett viss politiskt parti. En annan kombination är när man kombinerar medvetenhet med öppenhet. Då får man en partiskhet. Det tredje sättet att vinkla på är kulturell vinkling som betyder att man kombinerar omedvetenhet med en doldhet. Med detta menar man exempelvis att sättet en nyhet presenteras på är beroende av den kultur som den som skriver nyheten är del av. Den sista vinklingen är strukturell vinkling. Denna typ av vinkling handlar om hur media arbetar och vad detta i sin tur gör med den slutgiltiga mediala produkten (Johansson, 2015).

2.3 Olika utmanare till den klassiska journalistiken

Det finns olika journalistiska ideal som utmanar den klassiska formen att göra journalistik på.

2.3.1 Medborgarjournalistik/ Deltagarjournalistik

Enligt Chris Atton definieras medborgarjournalistik som följande: "Journalism that is produced not by professionals but by those outside mainstream media organizations" (Atton 2009, s.1) Det nära besläktade begreppet deltagarjournalistik syftar mer åt att vanliga människor kan skapa viss del av innehåll men också vara med och diskutera och dela en nyhet. På i princip alla stora nyhetssidor finns inslag av deltagarjournalistik då det ofta finns möjlighet för en läsare att exempelvis kommentera, svara på enkäter med mera. Medborgarjournalistiska sidor erbjuder bara alternativt skrivna nyheter som så kallade amatörer skapat. Internationellt sett är detta en journalistisk trend som är stor och som hela tiden ökar. I Sverige är medborgarjournalistiska sidor och tidningar inte lika utbredd (Holt, 2015).

I forskning som gjorts om medborgarjournalistik har bland annat Carpenter kunnat visa att medborgarjournalistiken erbjuder ett bredare utbud av olika perspektiv om man jämför med den klassiska, mer traditionella journalistiken. Det finns också andra tydliga skillnader mellan medborgar och den klassiska journalistiken. Då det är vanliga människor och inte utbildade journalister som står för materialet har skribenterna oftast en annan heltidssysselsättning vilket tidsmässigt och resursmässigt gör att dessa inte på samma sätt kan mäta sig med traditionella journalister. Studier har också visat att medborgarjournalistiken har svårt att etablera sig som ett likvärdigt alternativ till den mer klassiska journalistiken. Oftast handlar medborgarjournalistik mer om människor som sporadiskt delar med sig av exempelvis nyheter och åsikter. Det har en tendens att vara osystematiskt och oregelbundet. En nyhet är också oftast begränsad till ett smalt område som har en stark koppling till en viss plats medan en större tidning kan täcka för människor på en mycket större radie (Holt, 2015).

När det kommer till forskning inom deltagarjournalistiken har forskningen till stor del fokuserat på hur användargenererat innehåll blivit behandlat på nyhetsredaktioner samt hur det blivit presenterat och värderat. Det har även lagts fokus på hur stort inflytande redaktioner har på denna typ av material. Mer specifikt kan detta bland annat handla om hur stor kontroll en redaktion har över att moderera användarkommentarer, hur lätt det är för en journalist att få respons på ett arbete från mottagaren etcetera (Holt, 2015).

2.3.2 Litterär Journalistik/ New journalism

New journalism eller litterär journalistik som det ibland kallas på svenska är ett begrepp på en journalistisk stil som tillkom redan på 70-talet. New journalism är en journalistisk genre där journalisten lånar berättargrepp från den litterära världen. Genren har mötts av kritik då det kan vara svårt att dra en gräns mellan vad som är fakta och vad som är fiktion. Flera försök har gjorts för att definiera genren och den svenska journalisten Jan Granvall förklarade begreppet utifrån författaren Marc Weingarten. Marc Weingarten definierade litterärjournalistik på följande sätt: "journalism that reads like fiction and rings with the truth of reported fact". Vidare kan man förklara den litterära journalistiken som en journalistisk text som när den läses ger sken av att vara fiktion men om man tittar närmare på texten så ser man att den bygger på fakta som reportern samlat in.

Trots att begreppet som sådant myntades på 70-talet finns spår av denna typ av journalistiskt berättande mycket tidigare i historien. Ett exempel på detta är Charles Dickens som 1836 arbetade som reporter på *The Morning Chronicle* en brittisk dagstidning. När han fick i uppgift att beskriva livet på Londons gator kan man utläsa ett nytt sätt att skriva journalistiska texter på. Dickens intervjuade människor på gatorna och hade med detta i sina artiklar men utöver detta beskrev han också människornas inre liv, vad de drömde om och vad det tänkte. Journalistiken kombinerades alltså med Dickens egna tankar och reflektioner om de människor han träffade (Gradvall, 2006).

Den vanligaste typen av kritik gentemot new journalism är att den ibland kan tumma för mycket på fakta och blir mer fiktion samt att den saknar korrekthet och objektivitet (Sims, 1984).

Det som i början av 70-talet kallades new journalism är idag en mer etablerad genre och många av dagens litterära journalister vill inte kategorisera sig som new journalism. Detta mycket då synen på hur en litterär journalist skriver har ändrats under åren. Tom Wolfe, som var den första journalisten på 70-talet att mynta begreppet new journalism, hade en berättarstil där han exempelvis kunde berätta att han gick in i sina intervjupersoners huvuden. Detta mer extrema sätt att bedriva litterär journalistik lever inte i större utsträckning kvar idag men det övergripande teman från 70-talet kännetecknar även den litterära journalistiken idag (Sims, 1984).

2.3.3 Granskningsidealet/ Granskande journalistik

Att en journalist ska fungera som en granskare av makthavare är en idé som funnits redan sedan de första tidningarna började tryckas. Men tanken att journalister ska granska makten är ett ideal som, ända sedan det tillkom, varierat i popularitet. År 1964 tillkom kategorin *Investigating Reporting* för Pulitzerpriset. Detta blev en viktig milstolpe för den granskande

journalistiken som här fick ett formellt erkännande. Här betonas journalistikens roll som aktivist, reformator och avslöjare (Kovach & Rosenstiel, 2007).

Det som kännetecknar granskande journalistik är den kritiska infallsvinkeln. Som journalist fokuserar man och vill belysa saker som inte fungerar och som med andra ord kan beskrivas som ett missförhållande. Andra kännetecknande egenskaper för granskande journalistik är att den reporter som genomför granskningen själv samlar in materialet som granskningen bygger på. Egen research är därför ett viktigt krav. Ett annat viktigt krav för granskande journalistik är den egna analysen som man gör. Man kan ta in en expert som hjälp men journalisten ska värdera och sortera den information som hen samlat in. För att det ska kallas granskande finns också ett krav på exklusivitet. Med detta menar man att läsaren får till sig vetenskap i granskningen som denne annars inte haft (Hanson, 2009).

2.3.4 Åsiktsdriven journalistik

Begreppet åsiktsdriven journalistik är ett begrepp som vi som skriver denna uppsats valt att kalla journalistik där journalisten uttrycker åsikter när hen rapporterar om exempelvis nyheter. Beroende på vart man lägger in sina åsikter kan fenomenet kallas för olika saker. Som journalist kan man uttrycka åsikter i ledarform vilket exempelvis blir en form av opinionsjournalistik.

Opinionsjournalistiken kom 1830 att bli en tydlig genre i Sverige eftersom det var året som Lars Hierta grundade Aftonbladet. Han använde tidningen som medel för att kunna publicera sina liberala ideer och åsikter. Hans åsiktsfyllda sidor gjorde att han gång på gång blev av med sitt publiceringstillstånd. För att undgå detta startade Hierta hela tiden upp nya tidningar som han döpte till andra, tredje Aftonbladet och så vidare.

När det politiska partierna grundades i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet inledde det olika politiska partierna som exempelvis Socialdemokratiska arbetarpartiet och Allmänna valmansförbundet (dagens Moderaterna) samarbeten med olika opinionsbildande tidningar. Detta kom senare att bli partipressen. Även chefredaktörer var starkt knutna till politiska partier. Ett exempel på detta är Allan Hernelius som under sin tid som chefredaktör för Svenska Dagbladet samtidigt satt som ledamot för högerpartiet i riksdagen. Utöver detta har det också funnits en tradition av att redaktörer varit politiskt aktiva. Under andra världskriget var en av tio ledamöter också redaktörer (Nord, 2001).

I dagens samhälle har opinionsjournalisterna blivit allt viktigare för en tidnings identitet. För olika tidskrifter och medier är åsiktsmaterial ett viktigt sätt att profilera sig och på detta sätt skapa sig en identitet. Detta hjälper exempelvis en tidning att skilja sig från dess konkurrenter. Den åsiktsdrivna journalistiken blir också ett sätt att underlätta för publiken och hjälpa dessa navigera sig igenom nyheter och politik. Opinionsjournalistik bygger på en partiskhet där ledarskribenter analyserar och kan ta ställning i en viss fråga. (Nordenson, 2008) I denna uppsats undersöker vi vad vad en ung publik tycker om opinionsmaterial utanför ledarsidorna.

Ett exempel på studier av åsiktsdrivet material gjordes i slutet av 90-talet av medieforskaren Patterson. Patterson studerade valkampanjer i USA som The New York Times rapporterade

om. Det visade sig att tolkande nyheter ökade tiofaldigt mellan 1960 och 1992. I studien letade Patterson efter artiklar som mer fokuserade på varför istället för vad.

Patterson är kritiskt inställd till den så kallade tolkande journalistiken. Enligt Patterson är definitionen av tolkande journalistik att man fokuserar mer på meningen bakom en händelse och fokuserar inte bara på att rapportera faktan om händelsen. ”Today, facts and interpretation are freely intermixed in election reporting. Interpretation provides the theme and the facts illustrate it. The theme is primary; the facts are secondary.” (Patterson, 1993, sida 67).

Pattersons kritik mot tolkande journalistik är att det gör att nyheter framstår som mer negativa samtidigt som de fokuserar mindre på problemen. Mest fokus är på politiska spel och strategier.

Jesper Strömbäck menar att det finns ökade tendenser för en mer tolkande journalistisk roll i nyheter. Inte bara när det kommer till politiska händelser utan också i allmänhet. Vidare skriver Strömbäck att det flesta är överens om att journalistikens viktigaste uppgift är att vara en demokratisk funktion som förser människor med information som dom behöver för att kunna ta demokratiska beslut. Strömbäck menar att är man för tolkande och åsiktsdriven journalistik kan man hävda att det finns ett demokratiskt syfte i att hjälpa människor analysera den fakta de får så att de vidare sen i verkligheten förstår vad fakta och händelser kan leda till. Är man emot tolkande journalistik menar Strömbäck att man istället kan hävda att människor behöver information som inte är filtrerad genom journalister och som tar människor så nära den ursprungliga källan som möjligt. (Strömbäck, 2011).

2.4 Digitaliseringen

Från och med mitten av 90-talet har forskningen om den digitaliserade journalistiken haft fokus på fyra primära områden. Dessa fyra är interaktivitet, hyperlänkar, multimedia och hastighet (Karlsson, 2015).

Interaktivitet handlar om möjligheten för en journalist och en medborgare att kunna kommunicera med varandra. Ett argument är att detta minskar klyftorna mellan journalister och medborgare och att i och med digitaliseringen kan allt fler medborgare vara med att utforma och påverka journalistiken. En fördel med interaktivitet är att det kan ses som en demokratisk faktor som gör att medborgare får mer inflytande, detta på bekostnad av etablerade mediers inflytande. Medborgarnas inflytande gör att nyheter kan få mer perspektiv annat än dom som journalisterna, som kan ses som en homogen grupp, kan erbjuda. Detta kan dock komma att ifrågasätta den journalistiska professionaliteten eftersom vem som egentligen är journalist blir mer diffust. I och med digitaliseringen får medborgarna möjlighet till större inflytande men i praktiken så är detta något som inte får någon genomslagskraft. Detta kan bland annat bero på att medborgarna inte har samma resurser att bedriva journalistik som en så kallad professionell journalist (Karlsson, 2015).

När det gäller hyperlänkar så skiljer man på interna och externa hyperlänkar. Interna innebär att exempelvis en nyhetssida länkar till texter som finns på tidnings egna nyhetssida. Externa hyperlänkar däremot handlar om att man länkar till sidor utanför sin egna. Detta hjälper publiken till en möjlighet av obegränsad information. Det ger en möjlighet för publiken att ta del av exempelvis det källmaterial som en artikel är baserad på. Det finns de som hävdar att det kan innebära risker att länka till material som journalisten inte själv skapat. Det går att

ifrågasätta vems ansvar det är när publiken från en journalistisk sida exempelvis klickar sig vidare till en sida som inte är skapad av professionella journalister. Redaktioner har redan nu blivit allt mer restriktiva med externa länkar för att kunna säkerställa kvaliteten på journalistiken. Forskning har visat att publiken egentligen är relativt ointresserade av externa länkar och kan till och med bli förvirrade av dessa (Karlsson, 2015).

Multimedia är det digitaliserade område som är minst utforskat i forskningssammanhang. Multimedia innebär att text, ljud och bild kan finnas på samma plattform. Ett exempel på detta är att stora tidningsredaktioner ofta har videoklipp i sina digitala artiklar. Ett annat exempel på detta är att tidigare klassiska radiokanaler såsom sveriges radio har hemsidor där man även kan läsa sig till innehåll. Journalister ser det som positivt med multimedia trots större arbetsbelastning. Publiken däremot har visat ett svalt intresse för multimedia (Karlsson, 2015).

Det fjärde primära området är hastighet och det handlar om att publicerings hastigheten har tvingats bli snabbare. Fokus på forskningen inom hastighet i en digital värld handlar ofta om hur detta påverkar den journalistiska kvaliteten. Forskning visar att det flesta nyhetssidor har ökat sin publicerings hastighet. Den visar också att nyheterna fungerar som utkast som är under någon form av bearbetning under ett långt tidsintervall. Studier visar att ett ökat tempo gjort att olika nyhetssidor bevakar och tar efter varandra i nyhetsinnehåll. Detta leder till att det digitala nyheterna tenderar att vara mer homogena än nyheter i analog form. Ett annat problem med att man kopierar varandra är att det kan bli systematiska fel. Om ursprungskällan och den första artikeln innehåller fel finns det stor risk att detta sprids till andra nyhetssidor som tar efter. En nackdel för publiken är att de sällan blir informerade när det sker uppdateringar och korrigeringar. Det i sin tur leder till problem eftersom publiken behöver få korrekt information för att kunna exempelvis ifrågasätta eller ta ställning i vissa frågor. En problematik inom digitaliseringen är att samtidigt som publiken ser det som positivt att de kan få till sig nyheter snabbt även kräver att dessa ska vara korrekta. Men dessa två faktorer är ofta inte i symbios (Karlsson, 2015).

2.5 Medias trovärdighet och förtroendet för media

Trovärdighet och förtroende hänger till viss del ihop. Man kan ha förtroende för något och något kan ha trovärdighet. Om man exemplifierar kan man till exempel säga att man kan ha förtroende för en tidning, tidningen är trovärdig.

Definition av begreppet trovärdighet: Miriam Metzger, professor i kommunikation och informationsteknologi, menar att begreppet trovärdighet är en kvalitet som varje person uppfattar subjektivt det vill säga enskilt, när denne utsätts för någon typ av information. De viktigaste komponenterna för begreppet trovärdighet menar Metzger är tillförlitlighet och expertis. Tillförlitlighet handlar om man kan lita på eller inte att avsändaren av informationen är opartisk. Expertis syftar på avsändarens erfarenhet och kunskap i det specifika område som informationen behandlar. Metzger menar vidare att när man tar till sig information bedömer man dessa två komponenter och utifrån det tar man sedan ett subjektivt beslut om man anser informationen vara trovärdig eller inte (Metzger, 2007).

I linje med Metzger anser vi att trovärdighet är subjektivt och olika beroende på vilken person du frågar. Vi ser på trovärdighet som att de beror på olika parametrar. Det kan handla om vem som säger något, vad som sägs, i vilket sammanhang det uttrycks och när det sker. Begreppet trovärdighet är relevant i vår undersökning eftersom vi vill ta reda på vilken nivå av trovärdighet åsiktsjournalistiken har.

Definition av begreppet förtroende: Kommunikations forskaren Brad Rawlings delar upp begreppet förtroende i fyra olika delar. Den första parametern handlar om att olika människor förmedlar olika nivåer av förtroende. Detta betyder att det finns människor som vi naturligt litar mer på och upplever som mer tillitsfulla. Den andra delen i begreppet trovärdighet innefattar ett ömsesidigt beroende och risken för sårbarhet. Rawlings menar utifrån detta att förtroende betyder att människa A kan lita på att människa B inte utnyttjar människa A's sårbarhet eller okunskap. Den tredje delen av begreppet handlar om det karaktärsdrag som den som förvaltar förtroendet har. Om en person kopplas ihop med specifika egenskaper såsom öppenhet, ärlighet och välvilja uppfattas personen i fråga som mer förtroendeingivande (Rawling, 2007).

I enlighet med Rawlings menar vi att förtroendet kan variera och att man kan känna mer eller mindre förtroende för något. Vår syn på begreppet förtroende ligger alltså i linje med Rawlings. Vi kopplar begreppet förtroende till vår undersökning på följande sätt: Vi vill ta reda på om respondenterna i denna undersökning känner ett högt eller ett lågt förtroende för åsiktsjournalistiken. Med tanke på den ökade mängden av åsiktsjournalistik vill vi få reda på om respondenterna föredrar formen åsiktsjournalistik framför den klassiska när de tar del av nyheter.

Det senaste decenniet har det skett en betydligt kraftig förändring i det svenska medielandskapet. Traditionella tidningar och medier har fått minskade publik och en sämre ekonomi medan så kallade nya medier i digital form och på sociala medier har ökat sin publik och sin ekonomiska situation. I samband med detta har också så kallade alternativa medier blivit allt större och dessa använder ofta en retorik där vanliga medier misskrediteras. I USA har till och med president Trump gått ut och kallat traditionella medier för fake news. Det är dessa faktorer som sammantaget gjort att man börjat diskutera förtroendet för traditionella medier. Trots detta visar dock det årliga SOM-undersökningarna att förtroendet för traditionella medier inte har sjunkit markant. (Strömbeck, 2017)

När Jesper Strömbeck och Mikael Karlsson studerade hur förtroendet har förändrats för traditionella medier i Sverige mellan 2014 och 2016 fick man fram små förändringstendenser. Förtroendet för Sveriges Radio hade sjunkit något medan förtroendet för journalister som jobbar med morgon- och kvällspress hade ökat. Vidare kom dom fram till att förtroendet för traditionella medier höll sig stabilt och att den sammanställda förändringen, om än mycket liten, pekade på att det fanns en ökning av

förtroende för journalister i det svenska samhället. Dock hade förtroendet för medier inom vissa grupper i samhället minskat. Jesper Strömbeck och Mikael Karlsson menar bland annat att förtroendet för medier är lägre hos de som sympatiserar med Sverigedemokraterna än vad det är hos människor som sympatiserar med övriga partier. (Strömbeck, 2017).

3. Teorier

3.1 Användarteorin

Användarteorin (eng. uses and gratifications), är en teori som handlar om att förstå hur och varför människor väljer att aktivt söka efter specifika medier för att tillfredsställa sina behov (Severin & Tankard, 2001).

Användarteorin bygger på två ansatser: vad människor använder för media och vad människor får ut av sin medieanvändning. För att kunna förstå hur människor använder media och vad de får ut av detta finns flera betydelsefulla faktorer att ta med i beräkningen. De fyra främsta faktorerna delas in i kategorierna motivation, situation, individ och struktur (Wadebring, 2015).

Motivation – Den första kategorin handlar om att man som mediekonsument tar del av de medier som finns till hands. Ur detta perspektiv blir alltså mediekonsumtionen ett rationellt val. Utgångspunkten här brukar vara att publiken är aktiv snarare än passiv (Wadebring, 2015).

Situation – När man pratar om situation menar man att rutiner och vanor spelar stor roll för konsumentens mediekonsumtion. Denna kategori kan delas in efter ytterligare två faktorer. Man skiljer på en så kallad ritualiserad medieanvändning och en instrumentell medieanvändning. Med ritualiserad medieanvändning menar man att konsumenten vanemässigt konsumerar media. Instrumentell medieanvändning handlar istället om att konsumenten aktivt söker efter en viss typ av innehåll. Denna typ av nyhetskonsumtion är aktiv och målinriktad (Wadebring, 2015).

Individ – Denna kategori innefattar faktorer såsom ålder, familjeförhållanden och arbetssituation. Här handlar det om vilka psykologiska och sociala förhållanden som spelar roll för en individs konsumtion av media. Hur vi är som personer, vilka intressen etcetera som vi har spelar roll för hur vi tar till oss media (Wadebring, 2015).

Struktur – Med strukturella faktorer menar man exempelvis att det medieutbud som finns och den teknik som utarbetats påverkar medieanvändningen hos konsumenten. Här finns utrymme för diskussioner om huruvida exempelvis nya och gamla medier kan leva sida vid sida eller om nya medier kommer ersätta den äldre formen av media. Man kan vidare diskutera hur sociala medier påverkar konsumentens sätt att ta till sig media (Wadebring, 2015).

Vi anser att användarteorin är lämplig för vår undersökning eftersom den utgår ifrån individerna. Hur och varför de aktivt väljer som de gör och att de som publik söker information utifrån sina behov och inte hur publiken påverkas av medierna. Teorin arbetades ursprungligen fram av Katz, Blumler och Gurevitch (Katz, Blumler 1973) och flera forskare har därefter använt och bearbetat den. Det centrala i teorin är att ingen mediekonsumtion sker slumpmässigt. Man kan säga att användarteorin vänder på begreppet hur påverkar media användaren till att istället fokusera på hur påverkar det media när publiken väljer som de gör.

Severin & Tankard menar att individen själv väljer sin grad av mottaglighet och att individen väljer att ta till sig den information som passar in på deras behov. Dom beskriver också individen som att vara en del av olika typer av medieanvändare och hur man tar till sig nyheter beror mycket på vilket behov du försöker fylla som medieanvändare. Den digitala sfären gör det än mer möjligt för publiken att selektera och göra aktiva val för vad de väljer att ta del av.

Emma Frans skriver i *Larmrapporten* att rädsla påverkar vårt kritiska tänkande för hur vi värderar information. Hon menar att när vi dagligen utsätts för olika larmrapporter finns det en risk för att rädsla påverkar vårt logiska sätt till att se på informationen vilket hon menar kan vara förödande för både individen och samhället. När vi människor känner oss rädda eller hotade så slutar vi att tänka logiskt och rationellt. Det gör att vi inte utvärderar information som kommer till oss på ett sätt som vi skulle gjort i vanliga fall. Olika typer av krissituationer är exempel på det. Under terrorattacken i Stockholm spreds flera falska nyheter som människor som var på plats tog som sanning och snabbt agerade utifrån på grund av rädsla (Frans, 2017).

Vi människor tenderar att hålla fast vid uppfattningar som vi haft sedan tidigare trots att korrekt fakta kan läggas fram om att vår uppfattning är fel. Att hålla fast vid en felaktig bild trots att det kommer fram fakta på att den inte stämmer kallar Emma Frans för faktaresistens. Vår världsbild uppfattas och tolkas oftast utifrån känslor vilket kan förklara varför det är svårt att släppa den uppfattning man har om något. Det kan till och med vara så att den fakta vi får till oss får en motsatt effekt och gör att vi beskyddar vår ståndpunkt såsom man skyddar sin plånbok eller handväska. När någon hotar vår uppfattning så håller vi ett ännu hårdare tag om den. Det gör också att vi aktivt väljer att ta till oss det som passar in i våra redan invanda uppfattningar. För journalistiken innebär detta att läsaren själv sällar bort det som inte passar in i deras världsbild men också aktivt söker sig till det som bekräftar deras egen bild av verkligheten. Sedan ”hjälper” tekniken dig på olika sätt genom cookies och liknande att ytterligare få till dig den information som bekräftar det du redan ser som sanning. Det innebär också att det blir svårt att få till sig fakta som faktiskt kan visa på att din kunskap kan vara felaktig eller behöva revideras (Frans, 2017).

3.2 Den sociala identifikationsmodellen

Redan för trehundra år sedan kunde filosofen Baruch Spinoza konstatera att vi människor är sociala i vår natur. Efter det har har många forskare, framförallt inom psykologin kunnat bekräfta samma sak och att människan påverkas av andra när det handlar om vårt beteende och våra attityder. Psykologerna John C Turner och Henri Tajfel har utvecklat en teori som de kallar för sociala identifikations modellen. Den beskriver att människan som individ konstruerar sin identitet i relation till hur de identifierar sig själva som medlemmar av sociala kategorier. Det är också vanligt att som individ ta med sig gruppens normer och värderingar till andra sammanhang (Severin & Tankard, 2001).

I denna identifikationsprocess stärks gruppen genom deras likheter och man söker det som skiljer dem från andra utanför gruppen. Det är också vanligt att man inom gruppen söker positiva egenskaper med gruppen och negativa sidor hos andra grupper förstärks. Det är genom dessa processer som individerna transformeras till ett kollektiv. Det är vanligt att man

som individ ofta tar det på allvar att ingå i en grupp eftersom det från början bygger på identifikation av vem de själva är och vad de vill stå för (Severin & Tankard, 2001).

Ofta finns det någon form av gräns för att få ingå i en grupp. Gränserna behöver inte vara enbart fysiska utan kan visa sig genom olika institutioner som utbildning, media, ceremonier och högtider. Men även språket kan ses som något unikt för en grupp. Inte sällan skapar en grupp ett eget typ av sätt att uttrycka sig på och det hjälper även till att sätta gränser för andra att ta sig in i gruppen (Turner, 2010).

När man transformeras från individ till en grupp så tenderar man också att skapa egna normer och värderingar inom gruppen. Detta är media väl medvetna om och beroende på vilken grupp de tror är intresserade för en viss händelse, ges grupperna olika information. Sedan utifrån hur de olika grupperna agerar på en händelse så kan media dra fler slutsatser som exempelvis vilka normer som finns inom en viss grupp (Severin & Tankard, 2001).

3.2.1 Hur väljer publiken vilken media de tar del av?

Varje dag får publiken i det samhälle vi lever i en enorm mängd av information och nyheter till sig. Mängden är större än det vi som människor klarar av att ta till oss. Därför måste vi lära oss ett sätt att hantera detta på. Doris Graber skriver i sin bok *Processing media* om just detta. Hon menar att vi människor har utvecklat strategier för hur vi väljer vad vi vill ta till oss och hur vi kan sälla det relevanta från trams.

I den amerikanska studien som Graber utfört ignorerades 67 procent av tidningens innehåll totalt sett av den grupp som deltog i undersökningen, med variationer inom gruppen. De övriga artiklarna scannades helt enkelt av så lite att de sedan inte kunde komma ihåg den efteråt. Inom psykologin har man kunnat konstatera detta tidigare genom exempelvis människor som sitter på tåg och ”strötittar” ut genom fönstret och ser saker som de sedan inte kan komma ihåg att de sett.

3.2.2 Vilka artiklar valdes?

Av de 33 procent artiklar som gruppen faktiskt noterade och började läsa, var det av dessa artiklar 18 procent som lästes helt och hållet. Ett skäl som uppgavs till det var att läsarna tyckte att de inte behövde läsa hela artikeln för att förstå helheten och de ansåg att de ändå kunde få ut något av artikeln även om de inte läste hela (Graber, 1988).

Mer än hälften av artiklarna kom efter de fem första sidorna och mer än 70 procent kom från tidningens första del. Artiklar som hade stora rubriker noterades men det var även vanligt att de läste artiklar med en mindre rubrik. Respondenter från undersökningen angav att de inte alls valt artiklar utifrån rubrik och då med förklaringen att det är svårt att urskilja vad artikeln ska handla om enbart utifrån rubriken.

Bilder hade inte så stort intresse som man hade kunnat förvänta sig utifrån ”En bild säger mer än tusen ord” som säkert många i Sverige fått höra genom åren. Hälften av alla bilder som fanns med ignorerades nämligen av gruppen.

En aspekt på varför de valde en viss artikel hade att göra med att de scannade av artiklarna och då kunde det räcka med att de fastnade vid ett enskilt ord som intresserade dem eller som de kände att de relaterade till på något vis. Det kunde också vara ett namn på en person de läst om tidigare, då kunde det fånga deras intresse.

Vidare kunde också konstateras i undersökningen att ämnen som hade diskuterats tidigare i sociala sammanhang eller bland deras vänner valdes med fördel för läsning. Det fanns ett intresse för att läsa det som den närmaste omgivningen också hade läst eller pratat om tidigare.

Sammanfattningsvis kom Graber fram till att två av tre artiklar uteslöts när undersökningsgruppen läst klart tidningen. Anledningen till att artiklar valdes bort var flera men de främsta skälen var att de på något vis missat artikeln eller att den valdes bort av ointresse. Bara en väldigt liten del av de artiklar som lästes blev lästa helt och hållet.

3.3 Den selektiva processen

Den selektiva processen handlar om huruvida människor aktivt väljer att ta till sig information eller hur man väljer bort information i det stora flödet som finns tillgängligt för oss. Perception har sitt ursprung inom psykologin som beskriver de processer som sker i hjärnan när vi tolkar och tar till oss information. Sedan finns även begreppet subliminal perception som innebär att vi människor blir påverkade av information som vi inte är medvetna om (Severin & Tankard 2001).

Publiken till tidningar, webb och TV tenderar att selektera bort information som de inte kan relatera till och i större utsträckning uppmärksamma information som de på olika sätt kan relatera till. Det kan vara att de känner igen nyheten, personen eller platsen sedan tidigare. Men det kan också handla om att informationen stärker deras synsätt och värderingar som de redan har med sig sedan tidigare (Severin & Tankard 2001).

3.3.1 Hur tar vi till oss bilder?

Massmedia använder sig ofta av bilder som uttrycksmedel. Bilder behöver likt annan information processas i hjärnan. Bilder har vanligtvis olika typer av funktioner inom massmedia. Den kan vara en symbol för att väcka en känsla hos läsaren men den kan också vara en informationsbärare i sig själv. Om bilder inte är tydliga i sitt sammanhang så krävs oftast en förklaring till bilderna för att man som läsare ska kunna ta till sig bilden.

3.3.2 Hur mycket kommer man ihåg av det man läst?

Det finns olika skäl till att man inte tar till sig information man faktiskt läst. Ett av skälen är att informationen inte kommer till långtidsminnet och anledningen till det är för att för många artiklar presenteras för snabbt. När man bläddrar sig igenom tidningen går det helt enkelt för fort för att hjärnan ska kunna plocka upp informationen och lagra det i långtidsminnet (Graber, 1988). Samma slutsats kom de fram till vad gäller att få till sig information från TV. När en bildsekvens i TV visas mindre än tjugo sekunder blir det inte möjligt för hjärnan att hinna processa informationen (Graber, 1988).

Även Severin och Tankard tar upp problemet när vi människor får till oss mycket information på kort tid. TV, filmer och dataspel har ökat takten på antalet bildsekvenser som visas vilket de säger kan vara problematisk för inläringen. Andra problem som de tar upp är att den visuella känslan tar över det som sägs verbalt. En saknad av förklaring eller beskrivning av svåra begrepp, platser eller namn och en diskrepans mellan informationen från ljud och bild vilket blir ytterligare ett problem eftersom ljud och bild processas på olika delar i hjärnan (Severin & Tankard).

4. Metod och material

4.1 Vetenskapligt perspektiv

Vetenskaplig teori handlar om att förklara och förstå hur vetenskaplig kunskap bildas. Teorin har som syfte att kartlägga de mekanismer som styr hur vi människor får till oss kunskap (Wallén, 1996). Vetenskapsteorins uppgifter är alltså att beskriva, förklara eller förstå vår omvärld (Stenmo, 1994). I vår uppsats är vi intresserade av hur den unga publiken ser på en viss typ av journalistik där det finns en transparens hos journalisten att visa sina åsikter i en nyhetshändelse. Vår fokusgrupp har själva fått tycka, tolka och anta vad denna form av journalistik har för fördelar respektive nackdelar för dem själva men även för framtiden. Med det som utgångspunkt anser vi det passande att använda oss av ett socialkonstruktionistiskt perspektiv när vi ska förklara denna process.

Socialkonstruktionism innebär att verkligheten ses som något som existerar inom oss och som skapas genom social interaktion. Med ett socialkonstruktionistiskt perspektiv utgår vi då från att människor har socialiserats in i ett visst samhälle så att vi uppfattar verkligheten på ett sätt som överensstämmer med detta samhällets kultur (Thurén, 1998). Vi menar således att vår fokusgrupp har formats och skapat sig normer utifrån att ha socialiserats av ett samhälle och en kultur där man interagerar med varandra.

I praktiken innebär detta att vårt resultat inte kan ses som en direkt sanning av verkligheten. Vi som forskare har själva tolkat och dragit slutsatser utifrån våra respondenters svar. Det innebär för den sakens skull inte att vårt resultat behöver vara mindre korrekt utan bara att vi använt oss av ett socialkonstruktionistiskt synsätt som utgångspunkt för undersökningen (Wallén, 1996).

Som tidigare nämnts är syftet med vår undersökning att ta reda på och söka klarhet i vilken typ av journalistik den unga publiken föredrar, litar på och framförallt varför de väljer som de gör. En avgränsning av populationen, den unga publiken blev nödvändig och därför valde vi att använda oss av gymnasieelever som går tredje året på medie och kommunikationsprogrammet i Göteborg. Skälet till det kommer vi att komma in på senare.

För att undersöka detta har vi valt att kombinera två olika metoder.

4.2 Kvalitativ webbenkät

När man använder sig av kvalitativ metod försöker forskaren att fånga ett fenomen som sedan kan sättas in i ett sammanhang (Lantz, 2013). Det är vad vi försökt göra i denna uppsats och då försökt fånga fenomenet åsiktsdriven journalistik och se den unga publikens syn på den. Vår metod har skett i form av kvalitativ webbenkät i kombination med fokusgruppsamtal.

Det har blivit allt vanligare att använda sig av webbenkät som undersökningsform och det kan vara ett kostnadseffektivt sätt att göra en datainsamling på. Ytterligare fördelar med webbenkät är att man kan lägga in kontrollfunktioner som gör att ologiska svar som att en gymnasieelev skrivit att hen är 80 år får systemet att larma och be respondenten att korrigera sitt svar (Trost, Hultåker, 2016).

Skälen till att vi valt kvalitativ webbenkät som metod är flera. Vi valde att åka ut till skolan och ta en av deras samhällslektioner i anspråk och därmed visste vi att svarsfrekvensen skulle bli hög eftersom alla respondenter befann sig på samma plats samtidigt och dessutom fanns vi på plats själva och kunde vara behjälpliga för eventuella problem eller frågor. Fördelen med webbenkät jämfört med en pappersenkät såg vi som även Trost & Hultåker (2016) skriver att det är en fördel när man slipper arbetsmomentet med att själv koda alla enkäter. Det momentet sköts av respondenten själv.

Webbenkäten utformades i ett Googledokument under formulär. Sedan fick respondenterna tillgång till enkäten genom en länk som vi gav dem. Respondenterna satt sedan med varsin dator i sitt klassrum. Enkäten besvarades enskilt och den var anonym. De kunde inte se hur någon annan i gruppen svarat. Alla respondenter fick tid att svara på alla enkätfrågor.

De enkätfrågor respondenterna fick svara på var följande:

Vad tycker du om att en journalist lägger in sin egna åsikt när hen presenterar en nyhet?

Motivera varför/ varför inte!

Litar du mer på nyheten om den presenteras så som vi såg i filmen eller litar du mer på den om den presenteras på det klassiska sättet? (opartiskt och sakligt)

Känns Joakim Lamotte mer trovärdig än andra som uttrycker åsikter i sociala medier för att han kallar sig journalist? Varför/varför inte!

Finns det några risker med detta sätt att presentera nyheter på?

Finns det några fördelar med detta sätt att presentera nyheter på?

Är detta ett roligare sätt att presentera nyheter på? Varför/ Varför inte!

Vill du att framtidens journalistik ska vara mer eller mindre åsiktsbaserad?

Har du något annat att tillägga?

4.3 Kvalitativ fokusgrupp

För att komma ner på djupet med varför respondenterna svarade som de gjorde valde vi att efter webbenkäten använda oss av metoden kvalitativ fokusgrupp. En fokusgrupp är sammansatt för ett särskilt syfte och samtalet är fokuserat på ett visst tema. Det finns också en utsedd samtalsledare vars syfte är att leda samtalet (Esaiasson P, Giljam M, Oscarsson H, Wängnerud L, 2012).

Skälet till att vi valde att göra ett fokusgruppsamtal var för att vi ansåg att enkäten inte till fullo kunde få svar på det vi ville få svar på. Det var också viktigt för oss att få till en interaktion mellan respondenterna för att få svar på varför de tyckte som de gjorde. Interaktion anses även som ett nyckelbegrepp när det gäller fokusgrupper (Justesen, 2013).

Själva poängen med fokusgrupper är att få igång ett samtal individerna emellan där de riktar olika frågor till varandra. Då kan man få fram de tankestrukturer och värderingar som ligger till grund för hur de tänker (Esaiasson P, 2012) Eller som i vårt fall få svar på varför de svarat som de gjort.

4.4 Valet av Joakim Lamotte och filmklippet

En annan begränsning vi hade var att på kort tid kunna visa för respondenterna skillnaden mellan klassisk journalistik och en journalistik där journalisten själv lägger in sina åsikter.

Den begränsningen gjorde att vi valde att använda oss av en journalist som på ett väldigt tydligt sätt visar på att han lägger in sina egna åsikter, tolkningar och värderingar i en nyhetshändelse. Därav föll valet på journalisten Joakim Lamotte. Han använder sig vanligtvis av plattformen Facebook för att nå ut med sitt budskap. Med Facebook kan hans journalistik förutom hans följare ta del av många, många fler på grund av spridningsfunktioner och så vidare. På Facebook kallar han sig för oberoende journalist och har i skrivande stund cirka 175 000 följare. Vi anser därmed att han har ett visst inflytande med sin alternativa journalistik.

Vi valde att visa respondenterna ett filmklipp på Joakim Lamotte från hans egna facebookside. Den handlar om vad Joakim Lamotte anser om att den förre rikspolischefen Dan Eliasson ska börja nytt arbete på Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. I klippet kan man på ett tydligt sätt se hur irriterad och engagerad Joakim Lamotte är över detta. Hans egna inställning är att det är helt fel eftersom han anser att Dan Eliasson misskött sitt jobb som rikspolischef och att det då blir opassande att han ska bli generaldirektör för den ovan nämnda myndigheten. Vidare kan sägas att i filmklippet använder sig Lamotte av värdeladdade ord som att Dan Eliasson misskött sitt jobb *fruktansvärt*. (Se referenslista för att se filmklippet).

Det blir naturligtvis omöjligt att Joakim Lamotte ska representera alla olika journalister som väljer att själv vara subjektiv till en nyhetshändelse och berätta om en nyhet utifrån hur de själva tycker och tolkar händelsen. Men det är inte heller det vi försöker uppnå. Tanken är att Lamotte ska vara en person, en journalist, som öppet står för sina åsikter och det vill vi fråga den unga publiken om vad de anser om det. Vi hade kunnat välja någon annan journalist som också gärna tar ställning till en nyhetshändelse men valet föll alltså på Lamotte för han är tydlig med att visa sina åsikter och det krävs inget värderande från respondenterna över om detta verkligen är hans egna åsikter eller inte. Det valet har vi hjälpt respondenterna med.

4.5 Genomförandet av fokusgruppsamtalet

Efter respondenterna svarat på enkäten och lämnat in den digitalt gav vi gruppen ny information. Vi började samtalet med att betona att det inte fanns några rätt eller fel och att alla åsikter var viktiga och lika mycket värda. Vidare beskrev vi för dem att syftet för oss var att få reda på varför de tyckte som de gjorde och att vi inte la någon värdering om det var positivt eller negativt att de tyckte som de gjorde. Målet med fokusgruppsamtal är att få alla att delta och att samtalet förs på ett öppet och ärligt sätt (Eliasson, 2012).

Den första frågan vi ställde riktade vi rakt ut i rummet och till hela gruppen. Det var därmed ingen specifik som fick frågan och det var inte heller någon som uteslöts. Den första frågan var ”Spelar det någon roll vilket ämne journalisten belyser för hur mycket åsikter hen kan lägga in” Här räckte flera upp handen direkt och ville delge sin bild. Sedan fortsatte samtalet genom att en av oss ledde samtalet och lät olika respondenter få ordet. Den andra av oss skrev ner det som sades. Det var en dialog där många deltog och oavsett plats i rummet eller kön så var man delaktig. Vi valde också att spela in fokusgruppsamtalet för att minimera riskerna för att missa något väsentligt, vilket respondenterna fick information om efteråt och inspelningen raderades efter vi skrivit klart resultatdelen.

En nackdel var att de var arton personer och flera ville säga mer än en sak och ibland fick vi låta någon annan få ordet om någon redan pratat tidigare. Problemet med det är att vi kan ha missat åsikter som varit värdefulla att ha med. Samtidigt tyckte vi det var viktigt att få höra många olika röster.

Vissa frågor ledde till följdfrågor som i sin tur ledde till att andra ville kommentera och säga sin åsikt. Den sammanlagda tiden för att svara på frågorna i enkäten samt dialogen genomfördes på cirka sjuttio minuter.

4.6 Styrkor och svagheter i vår metod

4.6.1 Styrkor med vår metod

Den främsta anledningen att vi valde ett kvalitativt angreppssätt istället för ett kvantitativt hänvisar vi till det faktum att det var vår intention att få lov att ta del av det faktiska argumenten som respondenterna hade i frågan om vilken typ av journalistik de föredrog. Hade man istället gjort en kvantitativ analys hade man kunnat se större tendenser åt vilket håll unga personer lutade åt i frågan. Detta var dock inte det vi tyckte var intressant. Vi ville lägga mindre fokus på om de var positivt eller negativt inställda i frågan och istället få fram varför dom tyckte åt ena eller andra hållet. Detta då vi ville komma närmare det argument som respondenterna hade och analysera dessa. Vi ser det som en tydlig styrka i uppsatsen att vi istället för att kunna säga hur många procent som tycker något istället kan svara på varför dom tycker något och vad de ger för argument för detta. Att som journalist i framtiden kunna se hur det kan gå till när unga argumenterar och tänker kring sin egna mediekonsumtion kan tillföra kunskap i hur man ska nå ut till den unga publiken i framtiden.

4.6.2 Svagheter med vår metod

En svaghet med vår metod är risken att respondenterna inte är helt ärliga i sina svar. Trots att vi själva förhöll oss objektivt i sakfrågan både i diskussionen och i den skriftliga enkät som respondenterna svarade på kan vi inte utesluta att det svar vi fått är vad respondenterna tror att vi vill ha. Vi måste uppmärksamma det faktum att respondenterna visste om att vi var två journaliststudenter som bad dom svara på vilken typ av journalistik de föredrog. Det kan tänkas vara så att respondenterna, på grund av vår bakgrund, velat svara på ett sådant sätt som dom tror är det korrekta i våra ögon.

Något annat som kan ses som en svaghet är det faktum att vi valde att en enskild journalist fick representera journalister som själva tycker. Valet att visa respondenterna en film med Joakim Lamotte gjorde vi då vi anser att han är mycket tydlig när han tycker. Självklart är en stor del av den tyckande journalistiken inte lika tydlig och det skulle också kunna finnas delade meningar i vad som är och vad gällande tyckande. Vi ville att respondenternas fokus inte skulle ligga på att avgöra om något var åsiktsjournalistik eller inte. Detta beslutet tog vi åt dom. Vi visade något som tydligt var åsiktsbaserat för att dom skulle kunna svara på varför dom tycker om eller inte tycker om detta.

För att underlätta för respondenterna valde vi att visa just en specifik video. Valet av vilken av Lamottes videos vi visade respondenterna gjorde vi utifrån ämne. Vi gjorde urvalet utifrån vad vi trodde respondenterna inte skulle ha en mycket stark åsikt i. Detta då vi ville att deras

svar inte skulle färgas av deras egna åsikt i den specifika fråga som videon tog upp. Videon handlade om Joakim Lamottes syn på Dan Eliassons nya anställning som chef för myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

4.7 Urval

Vi har gjort ett strategiskt urval där vi valt att undersöka gymnasieelever som går tredje året på programmet media och kommunikation. Skälen till varför vi valt att använda oss av just den målgruppen är flera. Först och främst ville vi se på hur den yngre publiken ser på journalister som tydligt uttrycker sina åsikter. Valet av den yngre publiken tycker vi är särskilt intressant eftersom det är dom som kommer under lång tid framöver vara mottagarna för den form av journalistik som presenteras i framtiden. Journalister som på olika sätt uttrycker sina åsikter ökar på olika arenor såsom fler krönikor, debatter där journalister själva deltar och så vidare (Strömbäck, 2013). I och med detta tycker vi det är både relevant och intressant att få höra den unga publikens syn på journalister som väljer att visa sina åsikter, ståndpunkter och tolkningar i olika frågor.

4.7.1 Urvalsprocessen

Vår tanke var från början att få tag i ett flertal klasser från gymnasiet och utföra en kvantitativ studie. Sedan när vi insåg att det skulle dels vara relativt svårt att få tag i flera klasser som ville delta samt att det ändå knappast skulle bli en kvantitativ undersökning tänkte vi om. Det vi hela tiden önskat att få reda på är varför den unga publiken väljer en viss typ av journalistik framför någon annan. Med lite eftertanke insåg vi att ett bättre sätt att mäta detta på är att istället göra en kvalitativ undersökning med en fokusgrupp som gärna vill diskutera, analysera och svara på frågor kring detta fenomen. Vi valde därför att avgränsa den unga publiken till en fokusgrupp som vi kunde gå på djupet med deras åsikter och tankar.

Med detta som utgångspunkt valde vi att kontakta gymnasieskolor med framförallt en inriktning mot media och kommunikation. Anledningen till det var att vi ville ha en målgrupp som vi trodde hade en viss förståelse för skillnaden mellan det vi kallar för klassisk journalistik och den andra formen där journalisten väljer att tydligt visa sina egna åsikter. Detta för att i så stor utsträckning som möjligt mäta det vi avsåg att mäta.

Valet av just programmet media och kommunikation var också för att vi antog att de skulle kunna ha ett intresse och engagemang i att delta i en dialog om detta ämne. Vi ville ha en grupp som vi tror tar del av nyhetshändelser.

Att vi valde just tredje året hade mycket att göra med deras ålder. Vi tänkte att de är de elever som är närmast att komma ut i arbetslivet och de har även hunnit fylla arton år vilket innebär att de har fått fler rättigheter och skyldigheter i samhället vilket i sin tur kan utmynna i ett större intresse för samhällsfrågor överlag.

Det gymnasium och den klass som valdes var en skola i Göteborg med elever som gick tredje året på programmet media och kommunikation. När vi fick kontakt med en lärare från den skolan som förklarade att han var lärare för en klass som gick tredje året och som han trodde skulle vara intresserad av att få delta i denna undersökning så valde vi att gå vidare med den klassen.

4.7.2 Respondenterna

Respondenterna var totalt arton elever varav åtta var tjejer och tio var killar. Alla gick i samma klass och läste tredje året på medie och kommunikationsprogrammet. Av dessa elever svarade samtliga på enkäten och majoriteten av gruppen deltog aktivt i fokusgruppsamtalet oavsett kön.

Av anonymitetsskäl har vi valt att inte sätta ut respondenternas namn i resultatdelen. Med tanke på att vi från början var tydliga med att vi ville höra så många olika röster som möjligt och att deras svar inte bestod i något rätt eller fel, vill vi därmed utelämna risken att någon respondent ska känna sig uthängd för sin åsikt. Det var också ett flertal av respondenterna som blev engagerade i samtalet och uttryckte tydliga åsikter som kändes bra att få säga just där och då i den miljön. Det kan sedan vara en helt annan sak att stå med sitt namn i en undersökning.

4.8 Analysprocessen

Vid tolkningen av enkäten har vi bland annat använt oss av ett hermeneutiskt tillvägagångssätt vilket innebär att man försöker nå en djupare förståelse och tolkning i materialet genom meningstolkning. Det kan handla om att hitta tendenser som inte är direkt utskrivna (Kvale, 1997).

Bearbetningen av materialet från enkäten skedde genom att först läsa igenom alla svar som inkommit. Vi tog varje fråga var och en för sig. Eftersom respondenterna svarat digitalt på enkäten hade vi alla svaren samlat på ett och samma ställe och varje fråga för sig vilket gjorde att det underlättade analysprocessen. När vi fått en klar bild över respondenternas svar skrev vi ner vad den stora massan tyckte. Särskilt intressanta eller utstickande åsikter lades in som citat för att förtydliga resultatet för läsaren. Det var även i denna process som vi än mer tydligt kunde urskilja det mönster och tendenser vi sett och hört på fokusgruppsamtalet.

Bearbetningen av fokusgruppsamtalet skedde genom att vi började med att transkribera det som vi spelat in. Sedan la vi ihop det och jämförde med våra egna anteckningar. Om det fanns något utstickande jämfört med enkätsvaren, lade vi in det i resultatet. Transkriberingen krävde ett visst tolkningsutrymme för oss då man uttrycker sig olika i tal jämfört med skrift.

Ett etiskt dilemma i detta kan vara att vi först valde att inte nämna för respondenterna att de spelades in. Skälet till det var att vi trodde de skulle bli begränsade och obekväma om de visste om detta. Vi ansåg det svårare att fånga deras naturliga miljö om vi talat om att de spelades in. Efter vi transkriberat ljudupptagningen har vi raderat den och så sett säkrat anonymiteten.

4.9 Trovärdighet och generaliserbarhet

Vi kan konstatera att respondenterna har enskilt svarat på enkätfrågorna och de har även i grupp vågat uttrycka sina åsikter. Det är därför troligt att resultatet stämmer med hur de faktiskt tyckte och ville svara. Dock kan vi inte utesluta att genom ha varit i samma grupp

under tre år, kan ha färgat och format respondenterna till att svara på liknande sätt gentemot varandra.

Vi kan inte heller utesluta att de svarat på ett sätt som de trott att vi eller deras klasskamrater ansåg vara det "rätta".

Med en undersöknings generaliserbarhet menas om resultaten som man har kommit fram till är möjliga att applicera på en större grupp än den som man har undersökt (Kvale, 1997). Med tanke på att vi i denna studie bara har undersökt en liten del av hela den unga publiken som finns i Sverige, kan vår studie inte anses generell för hela den populationen. Vi anser dock att när resultatet var så tydligt att vår undersökningsgrupp både föredrar och litar mest på den klassiska journalistiken anser vi att det finns ett intresse att forska vidare på detta vilket vi kommer skriva mer om under vidare forskning.

5. Resultat

I vår resultatdel kan ni utläsa vilka svar vi fått från respondenterna både från enkäten och fokusgruppsamtalet. Svaren är helt hämtade från enkäten förutom i tre frågor. Först gäller det fråga 5.10 Får man smyga in sina åsikter? Där kommer svaren enbart från fokusgruppsamtalet. Sedan gäller det fråga 5.3 Känns Joakim Lamotte mer trovärdig än andra som uttrycker åsikter i sociala medier för att han kallar sig journalist? På denna fråga är alla citat förutom det första hämtat från fokusgruppsamtalet. Slutligen handlar det om fråga 5.7 Vill du att framtidens journalistik ska vara mer eller mindre åsiktsbaserad? På denna fråga är de två första citaten från enkäten och resten kommer från fokusgruppsamtalet.

5.1 Vad tycker du om att en journalist lägger in sin egna åsikt när hen presenterar en nyhet?

Majoriteten av respondenterna som deltog i studien hade en kritisk inställning till att en journalist lägger in egna åsikter när hen presenterar en nyhet. Det främsta argumenten som eleverna uttryckte som stöd för sin kritik var att åsikter i nyheter kan komma att hämma individens förmåga att själv bilda sig en uppfattning om en händelse. Respondenterna lyfte även fram att det finns olika sätt att se på en händelse och de var kritiskt inställda till att bara få till sig ett synsätt.

En respondent hade också uppfattningen att om man som mediekonsument får till sig en stor del åsikter istället för mer neutrala förhållningssätt till nyheter så kan detta komma att påverka förmågan att ta beslut i andra delar av livet. Respondenten hävdade att förmågan att ta beslut och bilda sig en egen uppfattning skulle kunna påverka den psykiska hälsan på ett negativt sätt.

“Jag tycker att det är upp till läsaren att skapa sig en bild av situationen. När en journalist ger sin åsikt om situationen kan information som styrker hens antagande lyftas fram medan information som går emot hens åsikt aldrig tillkommer. Det är viktigt att en nyhetsrapportering innehåller den fakta som präglar situationen då syftet är att informera och upplysa läsaren.”

“Genom att uttrycka en nyhet med åsikt får vi människor att sluta tänka, vi tycker det vi hör, det fria tänkandet försvinner helt och människor blir mindre självständiga. När vi ser en partisk nyhet får vi allt serverat, faktan och vad vi ska tycka. Att höra lite då och då om vad vi ska tycka är inte så farligt men att konstant höra åsikter från media och i och med att vi växer upp så skapar en omedveten trygghet, sedan när vi inte får en åsikt när det kommer till andra saker så måste vi helt plötsligt tänka själv och det går inte. När vi mår dåligt hemma så måste man tänka " varför mår jag dåligt" men det gör man inte om man får allt serverat, genom att förmedla åsikter i media så lär vi inte tittarna att tänka själva.”

Trots att majoriteten var kritiskt inställda fanns det en stor andel respondenter som tyckte att det helt berodde på vilket ämne eller vilket typ av forum man uttrycker dessa åsikter på. Till största del poängterade man att journalisten bör ha rätt att kommentera aktuella händelser med åsikter i sina egna sociala mediekkanaler. Respondenterna hade en mer tveksam

inställning till åsikter i nyhetsrapporteringen i de mer klassiska inhämtningsställena av nyheter så som tidningar.

“Jag tycker att det kan vara bra, det kan bidra mycket till nyhetsrapporteringen. Men det ska vara begränsat! Rapporteringen ska fortfarande vara sannhetsenlig och saklig. Så om det personliga åsikterna tar över så kan detta försvinna ur nyhetsrapporteringen, så de personliga åsikterna och värderingarna ska vara begränsade men inte förbjudna.”

“Det beror på vilken kanal journalisten använder sig av. Är det journalistens egna facebook till exempel så tycker jag att det finns plats för mer åsikter än om det skulle vara en tidning.”

“Jag anser att hen bör presentera en nyhet och ta upp sin egna åsikt i två helt olika sammanhang eller åtminstone berätta tydligt för mottagaren att det hen pratar om inte enbart är baserat på fakta”

En respondent uttryckte att det var okej att ta med åsikter i nyhetsrapporteringen men poängterar att detta då ska blandas upp med fakta.

“Jag tycker absolut att en journalist kan ta upp sin egna åsikt i en nyhet hen presenterar! Men jag tycker inte att allt ska handla om journalistens åsikter utan att hen presenterar nyheten men kanske lägger in sin åsikt och sen går vidare med nyheten. Jag tycker alltså inte att allt journalisten skriver/säger ska handla om hens egna åsikt. För om journalisten bara presenterar sin åsikt i det hela så blir det inte riktigt som en nyhet för de som tar del av den, utan mer en argumentation.”

5.2 Litar du mer på nyheten om den presenteras så som vi såg i filmen eller litar du mer på den om den presenteras på det klassiska sättet?

Majoriteten av respondenterna uttryckte att man litar mer på en journalistik som presenteras mer på det klassiska sättet. Respondenterna använder upprepat begreppet saklighet i detta sammanhanget och tycker att detta är en av de främsta anledningarna till att en mer objektiv driven journalistik är mer trovärdig.

“Jag skulle absolut välja det klassiska sättet där personen är saklig och oftast har ett färdigt manus som gjorts tillsammans med andra. Dessutom är det klassiska sättet mycket mer trovärdigt, kontrollerat och inte lika öppet för spridning som filmen vi såg nu.”

Det finns en grupp som ställer sig tveksamma till vilken media dom litar mest på och tycker det beror på exempelvis vem det är som säger det. Eller så uttrycker man att man litar mer på det klassiska medierna samtidigt som man ändå har relativt stor tillförlit för den video som vi visade. Här poängteras också formalian i den klassiska journalistiken som något som ger mer trovärdighet, att sättet som en nyhet presenteras på har betydelse för hur man ser på den. En respondent tar också upp att trovärdigheten ökar desto närmre och oftare man tar del av information från en viss specifik journalist.

“Jag tror jag litar mer på den sakliga eftersom det ser mer formellt ut. Jag tror fortfarande att videon är sann om vad som har hänt och vad för information han tar upp men jag tror jag litar mer på en saklig nyhet.”

“Det beror på, om det är en person jag har lyssnat mycket på är det klart att jag litar på den personen.”

Ingen av respondenterna uttrycker att de litade mer på nyheter som presenterades tillsammans med tydliga åsikter jämfört med nyheter som presenteras mer objektivt. Respondenterna i denna studie tycker att trovärdigheten av en nyhet går ned om det blandas med tydliga personliga åsikter som tillhör journalisten.

5.3 Känns Joakim Lamotte mer trovärdig än andra som uttrycker åsikter i sociala medier för att han kallar sig journalist?

Det råder delade meningar om Joakim Lamotte är mer trovärdig för att han kallar sig journalist jämfört med andra som uttrycker sig i sociala medier såsom influencers. En del av respondenterna uttrycker att dom tycker att själva begreppet journalist innefattar en viss grad av trovärdighet som gratis tillfaller den person som använder sig av begreppet. Man poängterar att det finns en viss grad av trovärdighet för den specifika yrkesgrupp som tillfaller alla som kallar sig journalister.

“Ja eftersom när han kallar sig journalist så blir det mer " trovärdigt" i och med att man ser journalister som personer som tar fram nyheter och inte som skapar. Om en person som inte hade varit journalist hade uttryckt sig på detta sätt så tror jag att det hade fått mer kritik i och med att Joakim jobbar med det han pratar om och man ser därför honom som om han har mer koll.”

“Ja, genom att presentera sig som journalist spelar man på etos, vilket ökar ens trovärdighet. Det betyder däremot inte att så är fallet alla gånger.”

Det finns även en viss kluvenhet i frågan. Denna innefattar ofta att respondenterna själva ifrågasätter den individuella journalisten. Det innefattar också ofta begreppet nyhet som får stå som synonym med begreppet trovärdighet. Precis som begreppet journalist innefattade en viss trovärdighet som föll på alla som använde sig av begreppet är det respondenter som uttrycker att det är en liknande trovärdighet som innefattas i begreppet nyhet.

“Både ja och nej. Ja, för att det är en nyhet men det betyder kanske inte att hans åsikt alltid är rätt, då blir han ju inte en källa.”

Majoriteten tycker inte att Joakim Lamotte är mer trovärdig än andra som uttrycker sina åsikter i sociala medier bara för att han kallar sig journalist. Detta uttrycks med argument som att Joakim Lamottes sätt att presentera sina nyheter skiljer sig från det sätt man är van att få nyheter på. Detta krockar med begreppet journalist vilket sänker den trovärdighet som eventuellt hade kunnat finnas.

“Absolut inte. Det märks tydligt att han bedriver något som enligt mig är väldigt långt ifrån journalistik och jag anser att det han gör är att ta fakta och vrida det på ett sätt så att han ser bra ut och så att flera andra inte gör det.”

“Nej verkligen inte, genom hans videos som han gör på detta sättet förstör lite hans trovärdighet som journalist. Han kan ha rätt, han kan göra det på rätt sätt, men han känns för mig inte som en journalist med det tillvägagångssätt han använder sig av. Han skulle kunna kalla sig något annat och genom det så skulle han genast bli mer trovärdig men på grund av att han kallar sig journalist men fortfarande använder detta sätt gör honom mindre trovärdig.”

5.4 Finns det några risker med detta sätt att presentera nyheter på?

På frågan om vilka risker som respondenterna kan se återkommer svar om att en nyhet som uttrycks med åsikter inte till lika stor grad representerar verkligheten av en situation. Man poängterar att informationen kan vara överdriven eller på annat sätt icke-korrekt. Det finns också kommentar om att Lamottes känsloladdade sätt att uttrycka nyheten på kan bidra till en större utsträckning av felaktigheter i nyheten så saker och ting kan sägas i affekt. En respondent tror att starka åsikter från journalister också kan göra att mediekonsumenter tvingas välja sida vilket i sin tur kan leda till konflikter i samhället.

“Genom att presentera nyheter på ett partiskt sätt så får man i de flesta fall inte med helheten. Det blir ingen nyanserad bild av händelsen och jag tror att många har mer förtroende för journalister än vanligt folk. I och med det så kan människor lätt bli matade med felaktig eller vinklad media.”

“Partisk information kan lätt vara överdriven och inte helt korrekt, speciellt när personer som Joakim Lamotte, som verkar mycket upprörd, använder sig av liknelser, överdrivna anklagelser med mera. Om folk litar blint på denna typ av information kan det leda till att falsk information sprids till befolkningen.”

“Det skapar splittringar i samhället vilket leder till konflikter eller utanförskap.”

Det finns också personer som uttrycker att en risk kan vara för journalisten själv då hen kan utsättas för hat om hen uttrycker starka åsikter.

“En risk är att journalisten kan få mycket hat riktat mot sig.”

5.5 Finns det några fördelar med detta sätt att presentera nyheter på?

Flera poängterar att sättet Joakim Lamotte presenterar nyheten på väcker olika känslor vilket kan leda till att man blir mer engagerad som publik och att detta i sin tur kan leda till en mer underhållande nyhetsform.

“Journalisten verkar vara engagerad i nyheterna och sitt jobb. Det kan vara mer underhållande att titta på.”

Det finns argument som trycker på att om man som konsument är medveten om att det är åsikter man hör så kan det vara nyttigt att få ta del av olika människors åsikter i media.

“Förhåller sig individer kritiskt till allt de ser, är fördelarna många. Då får de tillgång till flera olika perspektiv och kan väga upp argumenten. Tyvärr är människor inte särskilt smarta och har bristande kunskaper inom källkritik.”

Flera tar också upp fördelen med Joakim Lamottes sätt att på facebook lägga upp åsiktsbaserade nyhetsinlägg då respondenterna upplever att informationen är mer lättillgänglig och enklare att sprida på sociala medier.

“Det finns självklart fördelar med detta också. Till exempel så kan det kanske genom en video på Facebook eller ett inlägg på instagram sprida sig fortare numera. Detta på grund av att sociala medier används otroligt mycket i vår vardag. Jag tror det är enklare att få veta en nyhet genom sociala medier då man alltid har en telefon eller dator nära till hands.”

5.6 Är detta ett roligare sätt att presentera nyheter på?

Vi valde att ta med denna fråga i enkäten även om den inte finns med i vår frågeställning för att enkäten och uppgiften skulle ha både element av allvar men även en möjlighet att på någon fråga få fylla ut sitt svar om man såg på nyheter på ett något lättsammare vis. När vi såg de olika svaren så valde vi att ändå ta med det i resultatet eftersom vi tyckte det fanns ett visst intresse för hur de tänkte. Svaren vi fick in var som sagt av olika karaktär och det råder delade meningar om det är roligare att ta del av en journalist som tydligt uttrycker sina åsikter eller den klassiska journalistiken.

“Ja, eftersom det känns mer engagerande.”

“Ja, eller för mig är det roligare att få ta del av en nyhet genom en sådan här typ av journalistik. Dels för att jag inte kollar nyheterna på tv så ofta eller läser tidningen. Dessutom tycker jag det är bra att man kan kommentera och vara ”delaktig” i hela upplägget på ett annat sätt.”

“Jag anser att det är ett roligare sätt att ta del av en nyhet på än att kolla på exempelvis nyheterna eller läsa en artikel. Men hade varit bättre om han inte blandat in sina åsikter.”

“Nej, nyheter är ingen som är till för att underhålla människor. Det är klart att själva klippet kan vara roligt i stunden men det har egentligen ingen mening enligt mig. Nyheter för mig ska inte vara roliga, de ska finnas där för att rapportera information ur en objektiv synvinkel samt granska staten.”

5.7 Vill du att framtidens journalistik ska vara mer eller mindre åsiktsbaserad?

I denna fråga uttrycker en majoritet av respondenterna att dom vill ha en mindre åsiktsbaserad journalistik i framtiden. Här är de främsta argumenten för detta sådana som tagits upp i tidigare svar med. Respondenterna påpekar att det är mottagarens jobb att själv bilda sig en uppfattning och att denna möjlighet hämmas om journalisten lägger in egna åsikter.

En annan respondent uttrycker att om framtidens journalistik ska ge mer plats åt journalistens egna åsikter så tycker hen att det är viktigt att alla olika typer av åsikter får lov att komma fram.

“De bör vara mindre åsikts baserat. Nyheter är till för att beskriva vad som händer runt om i världen och att du som mottagare ska välja själv hur du vill bemöta det, det är inte journalistens jobb att säga om det är något bra eller dåligt.”

“Jag vill att framtidens journalistik ska präglas mindre av politiska åsikter eller möjligtvis ge plats åt alla åsikter.”

En respondent uttrycker att hen tror att journalistiken alltid kommer att gå i cykler där olika typer av ideal kommer att finnas. Om man som publik kommer vilja att journalister uttrycker mer åsikter i framtiden kommer alltså att variera.

“Jag tror det kommer gå runt i cirklar. Jag tror vi kommer komma till punkt där folket tycker det blir ett problem med åsikter och då kommer vi gå tillbaka till enbart det klassiska igen. Och sen kommer det bli så om och om igen.”

En grupp respondenter vill att rapporteringen om nyheter ska vara varierad. En respondent uttrycker att så länge man har public service så kan det få finnas mer åsiktsbaserad journalistik som argument för detta. En annan respondent tycker att en viss del av journalister som uttrycker åsikter är bra för att få igång diskussioner i samhället. Hen tror samtidigt att för att detta ska fungera så bör man utbilda medborgare mer i källkritiskt tänkande så att varje medborgare själv kan kolla exempelvis fakta som journalister uttrycker.

En annan respondent uttrycker att även om hen inte tycker att framtidens journalistik ska vara mer åsiktsbaserad så tycker hen att den bör vara mer inkluderade och låta publiken som tar till sig den få en chans att uttrycka sina åsikter i ämnet genom exempelvis kommenterar.

“Folk har rätt till att yttra sig och vi har pressfrihet. Vi bör fortfarande ha public service som det centralstyrda organet inom pressen”

“Jag tror att det behövs en varierad form av journalistik och media men där klassisk, mer saklig information ska vara den som står i fokus. Däremot är det som sagt positivt att ta fram människor med "extrema" åsikter för att väcka en debatt och diskussion. Det gäller däremot att uppmärksamma källkritiskt tänkande bland befolkningen för att inte låta denna partiska informationen vara den enda folk anser vara sann.”

“Oj svår fråga. Jag tycker det är intressant och roligt att man kan vara ”delaktig” genom att kommentera en video eller ett inlägg. Men jag vet inte hur bra journalistiken hade blivit om det i framtiden var helt åsiktsbaserad. Så jag skulle nog säga att jag vill att journalistiken ska vara ungefär likadan som den är idag. Kanske lite mer åt det klassiska, då jag är rädd att det i framtiden kan leda till att fler skriver vad dom vill om exakt det de vill.”

5.8 Spelar sakfrågan någon roll för vad man tycker om åsiktsjournalistik?

Det råde liknande meningar att sakfrågan inte spelade en betydande roll.

“Jag tycker inte vad man pratar om spelar någon roll så länge det presenteras på ett proffsigt sätt. Men för mycket egna åsikter tycker jag förstör trovärdigheten.”

“Jag tror att gillar man åsiktsjournalistik så gillar man åsiktsjournalistik oavsett fråga. De personer som gillar åsiktsjournalistik kommer leta efter det men om man inte tycker det är bra då kommer man hålla sig till de klassiska medierna där åsiktsjournalistik inte finns i lika stor utsträckning.”

Vissa drog paralleller till sporten.

“Inom sport spelar det inte lika stor roll men samhällsnyheter ska vara opartisk.”

“Det är inte på samma sätt viktigt när det gäller nöje och sport.”

“Det finns olika rapporteringsformer av sport också. Det går ju inte att göra en värdering i allt, ibland är det svart och vitt. Ett lag vann över det andra helt enkelt. I vissa frågor så känns det som man kan komma ifrån svart och vitt exempel vad gäller invandring, där känns det som man kan tappa, vad har hänt och inte, och det blir istället en form av tyckande. Sådana tyckanden passar sig bättre i sport tycker jag. I sport går det ju att ha en åsikt om vem som spelade bäst.”

5.9 Spelar det någon roll vilken personen är som framför åsikten?

“Jag tror det spelar jättestor roll. Jag tror att dom som gillar Lamotte tycker om allt han säger och dom som inte gillar honom tycker inte om något han säger. Då blir det väldigt mycket att man bara tar hans åsikter bara för att man gillar honom som person. Det är lite som partiledare. Gillar man partiledaren som person kanske det blir viktigare än det åsikter som partiet har “

“Jag tycker inte man ska ta alla sina nyheter från en journalist utan välja olika källor. Facebook är också mer privat och där kan man ha mer åsikter. Därför är det bättre att gå till en tidning där det är en hel redaktion som skriver och tycker saker.”

“Lamotte behöver inte visa källor, hans anhängare tror på honom ändå men om man ska kalla sig för journalist så tycker jag man ska visa på var man hittat informationen. Så länge han kallar sig journalist så behöver han visa på källan men skulle han inte kalla sig journalist kan han tycka så mycket han vill.”

5.10 Får man smyga in sina åsikter?

–Nej , jag tycker all media ska vara objektiv.

–Nej, all form av nyheter ska vara objektiva annars kan man som medborgare till slut inte ta några egna beslut. Oavsett om det gäller små eller stora beslut.

Kan du utveckla det där?

–Om staten får för mycket makt över oss människor då kan staten styra för mycket över oss och vi slutar att bli självständiga individer. Det är problematiskt när en liten grupp kan påverka andra så mycket.

Någon som tycker annorlunda?

–Jag håller med X att mycket ska vara objektivt men jag tror att man minskar barriärer mellan folket och media om man har mer åsikter i nyheterna. Man ska presentera fakta men man kan också få lägga in en viss värdering i den. Utrymmet ska dock vara begränsat. Nyheterna blir då mer personliga och då roligare att lyssna på.

–Jag tror det är svårt att helt bli av med åsikter men jag tycker man ska ha som mål att hålla åsikter utanför annars så ska man vara tydlig med vad som är fakta och vad som är ens egna åsikter.

5.11 Har du något annat att tillägga?

En person ville tillägga följande:

“Jag tror att det är viktigt att, för att sprida så korrekta och sanna nyheter/information som möjligt, skapa en balans mellan olika åsikter. När åsikter som Joakim Lamottes sprids via sociala medier är det lätt att tittare delas upp i två olika sidor; de som håller med honom oavsett och de som aldrig håller med honom. Det gör att det handlar mer om journalisten som person och inte om den information denne sprider. Detta kan vara farligt eftersom att människor då slutar att tänka och reflektera själva och alltid köper vad den journalist de tycker om (eller tycker är underhållande) förespråkar.”

6. Analys

I det här delen analyserar vi det resultat vi redovisade tidigare. Vi vill ta reda på varför de respondenter vi pratat med tycker som dom gör och det är detta vi kommer att analysera. Vi kommer också försöka koppla detta till tidigare forskning och teorier för att öka resultatets trovärdighet. Vi har valt att göra detta efter de teman som vi hittat utifrån det resultat vi fått fram.

6.1 Trovärdighet

I princip alla ansåg att den klassiska journalistiken hade större trovärdighet. Varför dom har en negativ syn på att journalister uttrycker sina åsikter i nyheter motiverar dom med argument såsom att läsaren själv måste få en chans att bilda sig en åsikt om en händelse. Vidare ansåg de att läsaren blir mindre självständig om den får åsikterna presenterade för sig.

Dom uttrycker också att trovärdigheten är större hos det klassiska idealet i jämförelse med en journalist som uttrycker sina egna åsikter och tolkningar. Ett skäl till det angav de var att eftersom det oftast är en redaktion bestående av flera personer som ligger bakom den och det i sig tyckte de gjorde att den stora gruppen kan kontrollera varandra. I klippet dom fick se med Joakim Lamotte är han en ensam journalist som helt själv plockar fram och skapar material. Detta såg respondenterna som negativt eftersom dom ansåg att fler personer till större utsträckning kan kolla av varandra att information och källor är korrekta.

De tyckte att trovärdigheten blir rubbad när journalisten inte låter läsaren få bilda sin egna uppfattning om en händelse utan journalisten själv lägger sin syn på saken. Respondenterna tyckte detta oavsett om de höll med om journalisten i sakfrågan eller inte. Det viktigaste för eleverna var alltså att själv få bilda sig en egen uppfattning om sakfrågan.

Respondenterna visar stark tilltro till det mer klassiska idealet och dess journalistik. Dom uttrycker att det sätt Lamotte jobbar på till viss del kan bygga på antaganden och till och med lögner. Men att de klassiska medierna såsom public service skulle jobba på detta sätt nämns inte. Den starka tilltron till det klassiska medierna kan bero på det objektivitetsideal, som bland annat Bengt Johansson med flera beskriver, har varit norm sedan 60-talet. Trots att vi idag ser mer tyckande journalistik kan man ändå anta att de respondenter denna studien är gjord på, växt upp och influerats under ett ideal där den klassiska formen där deras föräldrar, människor i deras närhet och samhället i stort haft en stark tilltro till den formen av journalistik. Man skulle alltså kunna tänka sig att dom kommer från en tradition av att nyheter bör vara objektiva för att kunna anses som korrekta. Denna tradition kan vara en av flera faktorer som ligger bakom den tilltro de visar till traditionella medier och den misstro de visar för mer tyckande nyhetsjournalistik.

6.1.2 Trovärdigheten utifrån person

Majoriteten anser att Joakim Lamotte är mindre trovärdig jämfört med den klassiska journalistiken. Flera skriver att det har att göra med att han saknar källhänvisning och att han blandar in för mycket känslor. Däremot tycker ett fåtal att han upplevs mer trovärdig på grund av att han titulerar sig som journalist. Men de allra flesta ansåg att trovärdigheten hade

ingenting med själva titeln journalist att göra utan hur personen agerade och det sätt han framförde sin journalistik på.

6.2 Risker

Vi kunde snabbt konstatera att svaren var längre, mer utförliga och även mer engagerade när de skrev om den klassiska formen av journalistik än när de skulle skriva om fördelarna för åsiktsdriven journalistik.

Respondenterna ser flera olika typer av risker när en journalist tydligt uttrycker sina åsikter. De ser även ganska stora samhällsliga problem. Bland annat skulle det kunna skapa konflikter och utanförskap ansåg flera av dom. Konflikter skulle kunna uppstå menade respondenterna på grund av att en journalist aktivt tar ställning och lägger in sin egna värdering och samtidigt bara ger en syn på händelsen. Att det förstör vårt kritiska tänkande var också ett påstående som lyftes under fokusgruppsamtalet.

En respondent såg det som tydligt att media var den tredje statsmakten och såg en risk i att journalister uttrycker egna åsikter. Detta för att individen då mister sin förmåga att självständigt tycka och tänka vilket gör det lättare för staten eller andra organisationer med intresse att styra befolkningen. Respondenten såg också en risk om det skulle bli så att en liten grupp har stort inflytande över vad människor tycker. Jenny Wiik har forskat på var journalisterna bor och kommit fram till att det är en väldigt homogen yrkeskår. Hon kom mer specifikt fram till att en tredjedel av alla journalister bor i Stockholm och då till övervägande del i innerstaden. Jenny Wiik har vidare visat på att journalister även röstar politiskt sett väldigt homogent. Bland annat fick hon fram att fyrtyotvå procent sympatiserar med miljöpartiet. Moderaterna och Sverigedemokraterna hade tolv procent sympatisörer vardera vilket är betydligt lägre än det svenska genomsnittet (Wiik, 2015). Vi har tidigare beskrivit identifikationsmodellen som visar på hur individer påverkas när de hamnar i sociala sammanhang och framförallt när individer ingår i en grupp. Identifikationsmodellen visar också på att när man tillhör en grupp så formas individerna till att få liknande eller samma normer och värderingar.

6.3 Homogena svar

Vi fick fram ett mycket homogent resultat där inställningen till journalister som tar med sina egna åsikter i nyhetsrapporteringen sågs som negativt.

Enligt användarteorin är ålder den viktigaste individfaktorn för att förklara människors sätt att tycka om media. Detta betyder alltså att olika tankar och åsikter om media till stor del beror på den ålder som konsumenten har. Att vi fick fram ett homogent nej till journalister som tycker när de berättar om nyheter skulle kunna hänvisas till att vår grupp alla tillhörde samma ålder. Teorin säger vidare att människor idag tenderar att behålla sina medievanor genom hela livet och att dessa ofta liknar andra människors medievanor i samma generation. Utifrån detta kan man då anta att den negativa bilden som respondenterna hade kring åsiktsbaserad journalistik följer med dom upp även i äldre åldrar.

Ett ytterligare sätt att förklara varför vi fått fram, till hög grad, homogena svar förklarar vi med hjälp av identifikationsmodellen. Den säger att människor som spenderar lång tid i grupp

tenderar att få liknande normer och värderingar. Gruppen svetsas ihop till ett kollektiv. Våra respondenter går tredje året på samhälls och medieprogrammet och har spenderat tre år ihop. Alla respondenter har till största utsträckning haft samma lärare och därmed fått med sig väldigt mycket samma typ av information och dialoger. Detta kan ha format gruppen till att tycka liknande.

6.4 Spelar sakfrågan någon roll?

För att kunna utröna om det var den journalistiska formen, personen eller sakfrågan som de uppskattade eller inte uppskattade så ville vi ha en dialog med dom vilken roll sakfrågan spelade in i deras val.

Någon i gruppen uttryckte att det är roligt att höra en journalists åsikter om det handlar om lättsammare ämnen såsom underhållning men inte när det gäller vanliga nyheter. Vid detta tillfälle fick vi flera som nickade med, vad personen sa, så där har vi antagit att ett flertal i gruppen också tyckte att det kan vara okej med åsikter från journalisten vid just lättsammare ämnen eller underhållning.

Det var mer på vilket sätt man framför sin journalistik som flera tyckte hade en avgörande roll. Själva sakfrågan var inte problemet med journalister som uttrycker sina åsikter. Om journalisten pratade om våldtäkt eller invandring var inte relevant för hur respondenterna såg på journalistens trovärdighet utan det var själva värderingen, tolkningen eller åsikten som journalisten la in i nyheten som de tyckte förstörde trovärdigheten.

6.5 Media som underhållning

I frågan om det är roligare att ta till sig nyheter från journalister som uttrycker sina åsikter så var gruppen för första gången tydligt splittrade i deras åsikter. Ungefär hälften tyckte att det var ett roligare sätt att få till sig nyheter på. Argument för att det var roligare var bland annat att det kändes mer engagerande och personligare. Vidare förklarar respondenterna att det är lättare att känna igen sig i Lamottes sätt att reagera på en nyhet eftersom det kan vara samma sätt som man själv reagerar.

Det är intressant att fundera vidare på vad det egentligen innebär att de uppskattar när journalistik blir mer personlig och engagerande. Är det något som public service skulle kunna ta efter utan att tumma på objektiviteten? Eller är det redan det som har börjat hända? Det är frågor som känns relevanta att lyfta i detta sammanhang.

Att man känner igen sig själv i Lamotte kan härledas till det så kallade personifieringsbegreppet som ryms inom medialiseringsteorin. Begreppet syftar till att allt större fokus läggs på personer och deras handlingar. Ett fenomen som enligt Ana Langer blivit vanligare på samhällsrelaterade fronter. Kollar man på politik har fokus till viss del övergått från att ha tillhört idéer och ideal till ett ökat fokus på politiker som personer och deras individuella handlingar. Forskning har kunnat visa att samma tendens finns i mediebranschen och publikens förhållningssätt till journalister. (Langer, 2009). Enligt medieforskaren Saska Saarikoski blir det allt vanligare med att journalister bygger sitt egna varumärke eftersom det visat sig att människor hellre följer en person än institutioner (Langer, 2009).

Jesper Strömbäck, professor i journalistik, säger att det blivit vanligare att journalister skapar sina egna varumärken. Det gör dom för att trygga läsekretsen och för att få mer lojala sådana. Det gör journalisterna genom att producera mer åsiktsmaterial. Vidare säger Strömbäck att den ökade personifierade medieutvecklingen leder till att det journalistiska innehållet blir mer tolkande istället för att vara mer beskrivande i sin karaktär. Strömbäcks slutsats är att åsiktsmaterial och begreppet personifiering kopplas ihop. Grunden till ökade nyhetsanalyser skulle därmed dels kunna ha att göra med den ökade graden av personifiering.

Att vissa respondenter tycker det är roligare att kolla på journalister som uttrycker åsikter då de kan känna igen sig i journalisten kan kopplas till den ökade personifieringen. Vi tolkar det också som att de tycker det kan finnas ett större underhållningsvärde att titta på någon som är engagerad. När journalisten själv befinner sig på sociala medier tycker dom att det är mer okej att uttrycka sina egna åsikter som journalist men samtidigt använder Joakim Lamotte just Facebook som är ett socialt medium och det visar respondenterna tydligt i både tal och skrift att de inte uppskattar. Vi tror att det respondenterna egentligen menar är att när en journalist från exempelvis public service befinner sig på sociala medier privat så kan de i större utsträckning visa sina egna åsikter i olika ämnen och frågor.

6.6 Framtiden

När vi frågade respondenterna om de ville se mer eller mindre åsiktsbaserad journalistik så var svaren vi fick av olika karaktär. Några ansåg att det skulle vara både roligt och intressant att själv få vara delaktig i nyheten genom att exempelvis kunna kommentera en video eller ett inlägg. Digitaliseringen som vi skrivit om tidigare gör dessa typer av interaktioner mellan läsaren och redaktionen möjlig.

Det gick också att konstatera att det fanns olika syn på huruvida det var bra eller dåligt med att, som de uttryckte det journalisten själv skapar en diskussion eller debatt kring ett ämne. Någon ansåg det som väldigt jobbigt att det bara blev ännu mer tillfällen där människor hamnade i konflikt med varandra och ville dämpa detta sätt med åsikter hos journalister. En annan i gruppen ansåg det viktigt och positivt att även extrema åsikter skulle få framföras. I grund och botten tror vi att respondenterna i mångt och mycket pratar om samhället och världen i stort. Rätten att få uttrycka sin åsikt handlar ju om yttrandefrihet men samtidigt motståndaren till mer åsikter kan ha krig och andra oroligheter i sin tanke. Vi tror att det är högst troligt att journalistiken i framtiden har stora utmaningar i att kunna tillfredsställa dessa olika synsätt och behov.

Det går att sammanfatta respondenternas syn på framtiden genom att säga att de tycker det kan vara underhållande att se på en journalist som är engagerad men det får inte ske på bekostnad av objektiviteten. Men majoriteten anser ändå att journalistik som presenteras inte behöver vara underhållande utan istället ha fokus på att vara informerande och saklig. Respondenterna vill också själva få möjlighet att bilda sig en egen uppfattning av en nyhetshändelse. Om dessa respondenter skulle vara representativa för den unga publiken på något vis så finns det mycket att fundera över. Trenden mot mer tyckande, tolkningar och åsikter på olika forum i mediasamhället går stick i stäv med vad vår urvalsgrupp söker och vill ha. Om det gäller för fler i den unga publiken så kan framtiden stå inför en viss skevhet där branschen går åt ett visst håll och publiken en annan. Men, vi har bara lagt en mycket

liten pusselbit med vår undersökning och vidare forskning krävs för att se mer på vad den unga publiken föredrar.

7. Diskussion

I denna undersökning har vi kunnat få fram ett antal olika faktorer varför vår urvalsgrupp hellre föredrar och lutar mer på den klassiska journalistiken än den när journalisten själv lägger in sina egna åsikter i nyhetshändelsen. Resultatet ger utrymme för att inom forskningen se vidare på detta för att kunna finna mer svar på om den skevhet vi kunnat konstatera verkligen finns i en större population och om den då skulle kunna göra någon generalisering då det i vårt fall inte är möjligt. I ordet skevhet syftar vi till att mediebranschen ökar antalet arenor där journalister får utrymme att uttrycka sina egna åsikter, tolkningar och värderingar. Samtidigt som vår undersökning visade att vår urvalsgrupp inte föredrog den typen av nyhetsrapportering.

I vår undersökning kom vi fram till att vår urvalsgrupp inte alls var positivt inställd till när journalisten själv lägger in sina egna åsikter i nyhetshändelsen. Vi blev förvånade av det homogena resultatet vi fick fram hos den unga publiken och deras negativa syn på en journalist som tydligt uttrycker sina åsikter. Vår föreställning var att de skulle vara mer mottagliga för att ta till sig information och nyheter på det sättet. På grund av bloggar och andra sociala forum där de ofta möts av många tyckare trodde vi de skulle vara något mer öppna till åsikter även inom media.

Det är värt att fundera på hur mycket skapade normer i en grupp påverkar hur man som individ sedan tänker och agerar. Identifikationsmodellen som vi pratat om tidigare beskriver just detta att en individ kan ändra sina värderingar efter gruppen.

Enkäten utfördes enskilt och före fokusgruppsamtalet med respondenterna. Därmed var det inte möjligt för respondenterna att svara på enkäten utifrån vad kompisarna tagit upp i dialogen för då var enkäten redan inlämnad. Men kan de ändå ha haft en bild av vad som anses vara det "rätta" att det skulle vara mer "fint" i den här gruppen att bara gilla den klassiska journalistiken för den beskrivs som opartisk och saklig och därmed utan inblandning av journalistens egna tolkningar eller värderingar.

En annan tanke som vi funderat på är om det istället var vi som var källan till resultatet. Tänkte dom att vi på något sätt skulle anse att den klassiska journalistiken på något sätt är bättre och proffsigare.

8. Vidare forskning

Jesper Strömbäck (2013) har i sin forskning kunnat konstatera att journalistiken fylls med alltmer tyckande, analyser och tolkningar från journalisterna själva. Det blir vanligare att journalister själva deltar i olika debatter eller gör egna tolkningar av nyhetsändelser.

Vi anser det viktigt att forskningen hänger med i de nya strömningar som sker i samhället och i detta fall journalistiken. Ett sätt skulle vara att försöka belysa om den riktning som journalistiken tagit stämmer överens med vad publiken eftersträvar och önskar. Vi tror att ny forskning kan hjälpa mediebranschen att ta beslut som är i samklang med publikens önskemål, vilja och behov.

Därmed hade en kvantitativ studie av hur publiken ser på journalister som uttrycker sina åsikter och tolkningar varit intressant att ta del av. Särskilt hur den unga publiken ser på detta i och med att det är dom som kommer vara mottagare för media under lång tid framöver.

En annan möjlighet vore att göra en kvantitativ undersökning med ett slumpmässigt urval för hela populationen. Att göra en kvantitativ undersökning med ett slumpmässigt urval hade tillfört mycket för den lucka vår undersökning lämnar efter sig.

9. Referenser

Asp, K., & Brejning, J. (2014) *Mediekratin : medierna makt och svenska val*. Stockholm: Ekerlids.

Atton, C. (2009). *Alternative and citizen journalism*. I K. Wahl-jorgensen (red.) The handbook of journalism studies (s. 265-278) London: Routledge.

Blöbaum, B. (2014). *Trust and journalism in a digital environment* (Working paper).

Duze M, (2005) *What is journalism? Professional identity and ideology of journalists reconsidered*. Issue 4, Sage journals.

Esaiasson, P. Gilljam, M., Oscarsson H., & Wängnerud L (2012). *Metodpraktikan- Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts Juridik AB.

Frans, E. (2017). *Larmrapporten-att skilja vetenskap från trams*. Stockholm: Volante förlag.

Giltin, T (1980) *The Whole World Is Watching: Mass Media in the Making and Unmaking of the New Left*. Okland: University of California Press.

Graber D (1988). *Processing the news*. New York: Longman inc.

Hanson, N. (2009). *Grävandet journalistik*. Stockholm: Ordfront förlag.

Holt, K. (2015) *Medieanvändare och Nyhetsproducenter*, J. Strömbäck (red.) *Handbok i journalistikforskning* (s. 43-59). Lund: Studentlitteratur.

Johansson, B. (2015). *Journalistiken, Objektiviteten och Partiskheten*, J. Strömbäck (red.) *Handbok i journalistikforskning* (s. 43-59). Lund: Studentlitteratur.

Justesen, L. (2013). *Kvalitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur.

Karlsson, M. (2015). *Den digitaliserade journalistiken 1.0*, J. Strömbäck (red.) *Handbok i journalistikforskning* (s. 43-59). Lund: Studentlitteratur.

Katz, E., Blumler, J. & Gurevitch, M. (1973). *Uses and gratifications research*, The Public Opinion Quarterly, Volume 37.

Kovach, B., & Rosenstiel T. (2007). *The Elements of journalism - what newspeople should know and the public should expect*, New York: Three Rivers Press.

Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Langer, A. (2009). *The Politicization of Private Persona: Exceptional Leaders or the New Rule? The Case of the United Kingdom and the Blair Effect*. I The International Journal of Press/Politics 15'.

- Lantz, A. (2013). *Intervjumetodik*. Lund: Studentlitteratur.
- Metzger, M. (2007) *Making Sense of Credibility on the Web: Models for Evaluating Online Information and Recommendations for Future Research*. Journal of the American Society for Information Science and Technology.
- Nord, L. (2001). *Vår tids ledare: en studie av den svenska dagspressens politiska opinionsbildning*. Diss. Stockholm : Univ. : 2001.
- Nordenson, M. (2008). *Opinionsjournalistik: att skriva ledare, kolumner och recensioner*. Lund: Studentlitteratur.
- Patterson, T.,(1993). *Out of order: An incisive and boldly original critique of the news media's domination of Ameri*. New York: Knopf Doubleday Publishing Group.
- Rawlins, B. (2007). *Trust and PR practice*. Gainesville: Institute for Public Relations.
- Severin, W.J.,& Tankard, J.W.Jr. (2010). *Communication Theorie: Origins, Methods, and Users in the Mass Media*. 5, uppl. New York: Addison Wesley Longman Inc.
- Sims. N (1984) *The Literary Journalists*, New York: Ballantine Books.
- Stenmo, C. (1994). *Pedagogisk filosofi*. Lund: Studentlitteratur.
- Strömbäck, J (2000). *Makt och medier*. Lund: Studentlitteratur.
- Strömbäck, J (2011, november) *Interpretive journalism: A review of concepts, operationalizations and key findings*. Sage Journals Vol 13, Tillgänglig: <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1464884911427797>
- Strömbäck, J(2013) Den medialiserade valrörelsejournalistiken. I Nord, Lars & Strömbäck, J (red) *Kampen om opinionen: politisk kommunikation under svenska valrörelser*. Stockholm: SNS Förlag.
- Strömbeck, J., & Karlsson M, (2017) *Sjunkande förtroende för svenska medier?: En analys av hur medborgarnas medieförtroende och betydelsen av partisympati har förändrats mellan 2014 och 2016*, Stockholm: Institutet för mediastudier.
- Trost J., Hultåker O. (2016). *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur.
- Turner, J. C., & Reynolds, K. J. (2010). *"The story of social identity"*. In T. Postmes & N. Branscombe. *Rediscovering Social Identity: Core Sources*. Oxord: Psychology Press.
- Wadebring, I. (2015). Journalistikens publik, J. Strömbäck (red.) *Handbok i journalistikforskning* (s. 43-59). Lund: Studentlitteratur.
- Wallén, G. (1996). *Vetenskapsteori och forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.

Weibull, L. (2015). Brytpunkter i svensk medie-och journalisthistoria, J. Strömbäck (red.) *Handbok i journalistikforskning* (s. 43-59). Lund: Studentlitteratur.

Westerståhl J, (1972) *Objektiv nyhetsförmedling*. Göteborg: Akademiförlaget.

Wikforss, Å. (2017). *Alternativa fakta, om kunskapen och dess fiender*. Lidingö: Fritanke förlag.

Länkar

Videolänk som respondenterna fick titta på.

<https://www.facebook.com/joakim.lamotte/videos/1638569616237623/>

Länk till avhandling *Där bor journalisterna*.

<http://mediestudier.se/wp-content/uploads/2015/11/Dar-bor-journalisterna.pdf>

Jan gradvall:

<https://www.sydsvenskan.se/2006-01-14/jan-gradvall-om-new-journalism>